“Lek och social kompetens är viktigt och något vi måste jobba med hela tiden”

En kvalitativ studie om pedagogers arbete med barns sociala kompetens i leken

Josephine Klyvert och Linn Öqvist

Självständigt arbete – Pedagogik GR (C), 15 hp
Huvudområde: Pedagogik
Högskolepoäng: 15 hp
Termin/år: VT24
Handledare: Ida Johansson
Examinator: Linda Murstedt
Kurskod: PE184g
Utbildningsprogram: Förskollärare, 210 hp/Grundlärare fritidshem 180 hp

Vid Mittuniversitetet finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA (se bilaga för publiceringsvillkor). Publiceringen sker i open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Mittuniversitetet rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

☒ Ja, jag/vi godkänner publiceringsvillkoren.

☐ Nej, jag/vi godkänner inte att mitt självständiga arbete publiceras i det offentliga gränssnittet i DiVA (Endast arkivering i DiVA).

Hammarstrand, 2024-05-15 & Trönödal, 2024-05-15 .....

Ort och datum

Förskollärarprogrammet, PE184G .....

Program/Kurs

Josephine Klyvert & Linn Öqvist .....

Namn

1988 &1993 .....

Födelseår

Förord

Vi går nu vår sjunde och sista termin på förskollärarprogrammet vid Mittuniversitet i Sundsvall. Detta självständiga arbete som handlar om pedagogers uppfattning kring arbetet med social kompetens i leken blir således vårt sista arbete vi gör under utbildningen. Under vår utbildning har vi utvecklats både personligt och inom professionen vilket gjort att vi känner oss mer redo än någonsin att komma ut i arbetslivet. Detta arbete har vi genomfört och planerat tillsammans förutom intervjuer och transkriberingar som vi gjort individuellt.

Vi vill här passa på att tacka de som deltagit i vår studie och gjort det möjligt för oss att slutföra denna uppgift. Vi vill även tacka vår handledare Ida Johansson för sitt stöd under arbetets gång. Vi vill också tacka varandra för ett gott samarbete och det fina stöd vi visat varandra i tuffa delar av uppsatsen, det gjorde vi bra!

Linn Öqvist och Josephine Klyvert
Mittuniversitetet Sundsvall 2024

Abstrakt

Syftet med vår studie var att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete på förskolan kring barnens sociala kompetens i leken. Vi utförde en kvalitativ studie där vi intervjuade sex verksamma pedagoger med olika utbildningar inom förskolan. Det insamlade datamaterialet transkriberades och analyserades med tematisk analys som analysmetod. Studien utgår från ett sociokulturellt perspektiv som utgångspunkt. I vårt resultat framkom det att pedagogerna i arbetet med social kompetens hade olika typer av arbetssätt. Resultatet visade också att det fanns olika fokus kring arbetet med social kompetens hos barnen. Det deltagarna i studien var överens kring var arbetet med engagerade och närvarande vuxna, detta för att ge stöd till barnen i leken för att kunna stötta utvecklingen av social kompetens. Vidare framkom också att språket var en viktig del i arbetet för barns utveckling i den sociala kompetensen. I vår diskussionsdel beskriver vi hur det är viktigt för pedagogerna att arbetet med social kompetens sker med barnen tillsammans i barngruppen. Vidare beskrivs hur grunden för ett gott arbete med social kompetens utgår från pedagogernas förhållningssätt och engagemang. Detta är det som är den avgörande komponenten i det viktiga arbetet med barns sociala kompetens, både nu och i framtiden. Slutsatsen är att arbetet med social kompetens i tidig barndom ses som ett viktigt arbete i förskolan. Det finns inget direkt uttalat arbetssätt förutom en enighet om närvarande och stöttande vuxna i och kring barns lek.

Nyckelord: *arbetssätt, barns lek, förhållningssätt, pedagogers arbete, social kompetens*

Innehållsförteckning

Inledning ... 1

Begrepp ... 2

Tidigare forskning ... 3

Pedagogens betydelse för utvecklingen av barns sociala kompetens ... 3

Pedagogers arbete med lek, en viktig del i utvecklingen mot barns sociala kompetens ... 5

Barnens verbala förmåga påverkar den sociala kompetensen ... 6

Pedagogers arbete med social kompetens i förskolan skapar förutsättningar för skoltiden ... 6

Pedagogers arbete med barns sociala lärande (SEL) ... 7

Teoretisk utgångspunkt ... 8

Sociokulturellt perspektiv ... 8

Teoretisk diskussion ... 10

Sammanfattning ... 10

Syfte ... 11

Metod ... 12

Datainsamlingsmetod ... 12

Urval ... 12

Genomförande ... 13

Databearbetning och analys ... 13

Tematisk analys ... 13

Forskningsetiska överväganden ... 14

Metoddiskussion ... 14

Resultat ... 17

Pedagogers arbete för utvecklandet av barns sociala kompetens ... 17

Pedagogers uppfattning kring resultatet i arbetet med social kompetens ... 20

Att kunna bjuda in ... 20

Kontaktsökande barn ... 21

Förbättrat samspel och kommunikation ... 22

Sammanfattning ... 22

Diskussion ... 24

Arbetet med planerade och oplanerade aktiviteter ... 24

Arbetet med kommunikation och språk ... 24

Arbetet kring att lära tillsammans med andra ... 26

Ett stöttande och närvarande arbetssätt ... 26

Slutsats ... 27

Pedagogiska betydelser ... 28

Framtida studier ... 28

Referensförteckning **29**

Bilagor **31**

Missiv 31

Intervjuguide 33

Inledning

Enligt forskning så utvecklar barn flera sociala förmågor i leken tillsammans med andra. Knutsdotter Olofsson (2009) beskriver hur tidigare forskning visat hur barn som får leka tillsammans med andra lär sig att leva med andra människor. De får lära sig att skratta med andra, bli arga utan att slåss, gråta, känna sympati och empati. Detta har visat att de barn som får möjlighet att utveckla sin lekförmåga lär sig att tänka och känna med andra människor (Knutsdotter Olofsson, 2009). Lekens betydelse för barnens utveckling är också tydligt framskriven i Läroplanen för förskolan, Lpfö18 (Skolverket, 2018) där läroplanen belyser att lek är grunden för utveckling samt välbefinnande men också att lek ska ha en central plats i utbildningen. Det behöver finnas ett visst förhållningsätt i arbetslaget samt en miljö som uppmuntrar till lek och som bekräftar lekens betydelse för barnens utveckling och lärande.

Det finns enligt forskning en tydlig koppling mellan socioemotionella kompetenser och akademiska resultat länge fram i livet. Chernicoff och Labra (2019) framhåller att det finns en tydlig koppling mellan hur en individs barndom ser ut till hur dennes framtid kommer att te sig i form av hälsa och framgång. Om en individ får möjlighet under tidig barndom att utveckla socioemotionella kompetenser så kommer de akademiska resultaten, arbete och välstånd bli bättre än om individen inte får samma möjlighet till utveckling (Chernicoff & Labra, 2024). Även arbetet med värdegrunden i förskolan har visat sig ha stor betydelse för ett framtida liv då det förbereder barnen på att bli goda individer senare i livet (Türkoğlu, 2019).

Forskning har visat hur viktigt det är att även pedagoger innehar socioemotionella kompetenser. Chernicoff och Labra (2024) menar att det är viktigt att pedagoger innehar socioemotionella kompetenser för att kunna bilda relationer mellan pedagog och barn, samt för att kunna utbilda och utveckla barnens kompetenser. Detta har visat sig vara särskilt viktigt för barnens senare personliga utveckling och akademiska framgång (Chernicoff & Labra, 2024).

Närvarande vuxna har visat sig vara viktigt för att stödja barnens kommunikation och hjälpa dem att hantera konflikter. Knutsdotter Olofsson (2017) beskriver vikten av närvarande vuxna vid barns lek, det är då möjligt att observera vad som händer i leken och därigenom få kunskap om vad som sker. Detta, menar författaren, ger de vuxna möjligheten till att stödja barnen i leken för att kunna utveckla leken vidare. Just närvarande vuxna är något som beskrivs i läroplanen för förskolan Lpfö18 (Skolverket, 2018), när någon i arbetslaget följer och/eller leder lek kan faktorer som begränsar den uppmärksammas. Detta för att skapa förutsättningar för att utveckla leken. Vidare står det att undervisningen på förskolan ska grundas i att barnen lär med och av varandra, men också genom samspelet mellan barn och vuxna. Alla som ingår i arbetslaget ska arbeta aktivt för att uppmärksamma barns möjligheter till samspel med varandra, både i barngruppen och med de vuxna på förskolan (Skolverket, 2018).

Efter att ha tagit del av den tidigare forskning som Chernicoff och Labra (2024) och Türkoğlu (2019) gjort så är det tydligt hur viktigt det är för barn att få möjlighet att utveckla en god social kompetens redan i förskoleåldern. Detta då den sociala kompetensen bidrar till hur den framtida skoltiden kommer att se ut samt hur framgångsrikt vuxenlivet kommer att vara. Ferreira, Reis-Jorge och Batalha (2021) tar

upp hur det behövs vidare arbete med frågor kring strategier för att utveckla socialt och emotionellt lärande hos barnen. De menar att det behövs vidare arbete för att få större förståelse kring ämnet och en bredare repertoar av strategier.

Majoriteten av de artiklar vi tagit del av saknar forskning kring hur det vardagliga arbetet med utvecklingen av social kompetens i leken ser ut. Den forskning vi tagit del av har till största del använt sig av interventionsprogram i arbetet kring barns sociala kompetens. Detta tar Badau och Trifan, (2022); Tang, Harris, Zou, Wang och Zhang (2021); Tersi och Matsouka (2020) upp i den forskning de gjort kring ämnet av barns sociala kompetens. Utifrån detta kan vi se att det finns en forskningslucka att fylla gällande hur det vardagliga arbetet med social kompetens i leken som fokus kan se ut, och hur man som pedagog kan arbeta för att stötta barnen inom ämnet. Vi ser vikten av att undersöka hur man i förskolan arbetar för att utveckla den sociala kompetensen hos barnen och hur pedagogerna kan se att det blir skillnad i leken. Genom vår studie vill vi bidra till hur arbetet med social kompetens kan se ut i det vardagliga arbetet, samt hur detta kan bidra med olika arbetssätt för utvecklingen av social kompetens i barngruppen.

Begrepp

Ett begrepp som är centralt i vårt arbete är social kompetens. Därav ser vi vikten av att beskriva och förklara vad begreppet innebär i allmänhet, samt vad det innebär att ett barn ses som socialt kompetent.

Social kompetens handlar om att inneha sociala färdigheter samt att veta hur man ska använda dessa i praktiken. Detta är något som Ogden (2003) framhåller genom att beskriva social kompetens. Att vara socialt kompetent är att veta när och hur man ska använda sina sociala färdigheter. Författaren poängterar att det är de sociala färdigheterna som ska ses som grunden i social kompetens och att vi tillägnar oss dessa färdigheter genom att lära oss dem. Ogden (2003) menar att social kompetens hör samman med vilken miljö vi befinner oss i samt vilka normer och värderingar som råder. Detta innebär att hur vi bedömer om någon är socialt kompetent är beroende på vart hen befinner sig. Social kompetens är beroende av vilken ålder en individ har och vilken miljö hen befinner sig i (Ogden, 2003).

När vi pratar om social kompetens hos barn menar Ogden (2003) att det handlar om hur barnet beter sig i relation till de förväntningar som omgivningen har. Men även hur barnet får sina sociala behov tillgodosedda. Ogden (2003) beskriver själva begreppet kompetens som en inre kapacitet av tankar och känslor för att skapa ett bra socialt beteende. Denna kapacitet kommer även till uttryck genom socialt accepterade handlingar. Vidare beskrivs kompetens också som ett resultat av de handlingar barn utför. Exempelvis skapandet av goda relationer med kamrater, men också hanteringen av olika sociala situationer. Detta tillsammans med problemlösningsfärdigheter menar författaren är viktiga byggstenar för att uppnå social kompetens. Författaren menar också att bara för att vi som vuxna ser barnet som socialt kompetent betyder inte detta att barnet är attraktiv i kamratskap med andra, utan kan ha låg status i en grupp av barn. Ogden (2003) beskriver vidare hur social kompetens är nära sammanknuten till fostran av barn och att detta är viktigt att applicera i så väl hemmet som på förskolan både på lång och kort sikt.

När det kommer till själva arbetet med social kompetens så beskriver Ogden (2003) hur det kan vara främjande för barn med en långsiktig plan för att arbeta med att utveckla den sociala kompetensen. Författaren menar att det är viktigt att den plan man har prövas, systematiskt utvärderas och utvecklas. För att ge goda möjligheter till stärkandet i arbetet med sociala kompetenser hos barn menar Ogden

(2003) att det ligger i helhetslösningar som handlar om åtgärder inom lärande och miljön på förskolan. I de förskolor där det finns en god föräldrasamverkan kan man utröna de bästa erfarenheterna kring ämnet där författaren menar att god föräldrasamverkan ger gott resultat.

Aktiviteter som Ogden (2003) framhåller som viktiga för att utveckla den sociala kompetensen hos barn är aktiviteter som främjar sociala färdigheter. Exempel på detta är praktiska övningar som rollspel och färdighetsträning. Han menar också att barnen ofta är medvetna om vilka färdigheter som behövs för att umgänget ska fungera. Därför är det viktigt att barnen får möjlighet att vara delaktiga i arbetet med social kompetens.

Tidigare forskning

I denna del av uppsatsen kommer vi beröra en forskningsbakgrund med fokus på pedagogers arbete med social kompetens i förskolan. Här kommer nämnas hur viktig den sociala kompetensen är för barns utveckling, samt hur pedagogers medvetna och närvarande arbete kan stötta barnen i deras sociala kompetens och emotionella utveckling i leken. Att social kompetens i förskolan skapar goda förutsättningar för framtida studier kommer också beskrivas.

Pedagogens betydelse för utvecklingen av barns sociala kompetens

Ferreira, Reis-Jorge och Batalha (2021) skriver om hur forskning har visat att den sociala och emotionella utvecklingen hos barn i förskoleåldern är en avgörande roll för hur framgång i skolan och livet ser ut. De beskriver hur lärare och pedagoger spelar en viktig roll i denna process. Man ser hur ett effektivt socialt och emotionellt arbete beror helt på hur lärare konstruerar detta i praktiken inom verksamheten. Författarna skriver om hur det under intervjuerna kommit fram att pedagoger i arbetet behöver tala om social och emotionell utveckling. De behöver träna på hur man lyssnar till andra samt hur man accepterar andra människor och dess olikheter. Men också hur barnen får visa sina känslor och erfarenheter för att kunna dra lärdom av det. Detta tyder på vikten av att träna på att prata om känslor och hur man kan hantera dessa (Ferreira et al., 2021). Av de respondenter som finns med i författarnas undersökning nämnde nästan alla vikten av lärarens betydelse för arbetet med barnens sociala och emotionella utveckling. Detta för att främja arbetet kring relationer och hjälpa barnen på vägen att hantera och uttrycka sina känslor. Många av respondenterna menade också på att en miljö som känns trygg, lugn och välkomnande även den främjar utvecklingen av social kompetens. Det respondenterna i studien tagit upp kring konstruerande i praktiken om socialt och emotionellt lärande är dels läsning av tematiska berättelser. Här får barnen sedan diskutera och ha samtal kring känslor och interaktionsspel i par, detta för att hjälpa och uppmuntra barnen till att ta ansvar för sina känslor och hur man kan hantera dessa. De visar också på att arbetet med samtal och dialoger i par och grupplekar fungerar bra för att sätta ord på sin känsla. Pedagogerna menar att detta kan användas både i planerade sammanhang men även användas när helst ett tillfälle av olika känslor dyker upp i barngruppen. Vidare menar Ferreira et al. (2021) att arbetet med socioemotionellt lärande är viktigt att undervisa inom. Därav blir det viktigt att inkludera detta i läroplanen för att förebygga sociala utmaningar som barnen kommer mötas av senare i livet, vilket författarna belyser inte är aktuellt i dagsläget. De menar att om det finns tydliga delar i läroplanen som belyser ämnet, så finns större möjligheter för pedagoger att ta del av och utöka färdigheter kring ämnet hos barnen. Detta under tiden på förskolan och då med vuxnas arbete som utgångspunkt. I artikeln av Demirci Ünal och Tantekin Erden (2022) beskriver de hur de flesta

deltagarna i deras studie uppgav att för att förbättra barnens sociala färdigheter så bör det finnas med i den utbildning som hålls för pedagoger av ämnet kring sociala färdigheter. Detta menar majoriteten av deltagarna i studien skulle förändra arbetet med sociala färdigheter hos barnen. Det skulle då finnas klarare riktlinjer över hur man undervisar inom ämnet för att nå ett gott resultat av utvecklingen hos barnen i förskolan.

Barn i förskolan behöver uppleva trygga vuxna att anknyta med för att utveckla sitt socioemotionella lärande. Dessa relationer beskriver hur det gör det möjligt för barn att bli mer empatiska och bli bättre på att socialisera med andra, turas om samt att kunna be om hjälp (Ferreira et al., 2021). Detta tar även Demirci Ünal och Tantekin Erden (2022) upp där de beskriver hur förskollärare spelar en avgörande roll i utvecklingen av barns sociala färdigheter. Deras arbete gynnar barnen genom att genomföra olika pedagogiska aktiviteter och lära ut relaterade ord och begrepp.

Demirci Ünal och Tantekin Erden (2022) beskriver hur pedagogerna är organisatörer för inlärningsmiljöer, både inom- och utomhus för att gynna barnens sociala färdigheter. Vidare beskriver författarna hur förskolan är i ständigt arbete med vårdnadshavare för att upprätthålla goda relationer mellan familj och förskola. Detta för att bevara arbetet med sociala färdigheter samt informera om vårdnadshavares viktiga roll i det vidare arbetet kring barnens socioemotionella utveckling. I arbetet med främjandet av barnens sociala färdigheter använde sig pedagogerna av familjevolontärer i klassrummet. Detta för att få stöd men också för vidare resurser i familjen för det vidare arbetet med social kompetens hos barnen. I artikeln beskrivs en arbetsmetod där pedagogen ger barnen möjlighet att genom visa-och-berätta-aktiviteter bidra till närmare kommunikation med sina vänner. Genom att göra sådana aktiviteter menar man att barnens kommunikationsförmåga utvecklas. Studien visar att arbetet med sociala färdigheter sker genom kommunikativa aktiviteter, exempelvis beskrivs ett arbete med social problemlösning. Detta görs genom att visa barnen bilder på olika sociala problemsituationer där deras mål är att försöka lösa problemet steg för steg tillsammans (Demirci Ünal och Tantekin Erden, 2022).

Kunskap från pedagogernas sida är en viktig del av arbetet med social kompetens, de behöver arbeta aktivt för att bli medvetna om hur grupper formas och att de maktrelationer barnen använder mot varandra existerar (Eidsvåg & Rosell, 2021). Eidsvåg och Rosell (2021) beskriver i sin artikel att barn har olika möjligheter till positionering i olika sociala sammanhang och grupperingar. Författarna menar att det beror på att olika barn innehar olika relationer av makt och att detta påverkar hur man som barn blir vald eller bortvald. Detta menar författarna kan motverkas genom att bli medvetna pedagoger och ge barnen en mångfald av olika sociala erfarenheter som hjälper barnen att främja tillhörighet. Med ett främjande arbete går det att skapa en trygg barngrupp som vet vad som krävs av de i leken för att leka och vara mer inkluderande på förskolan (Eidsvåg & Rosell, 2021).

Eidsvåg och Rosell (2021) beskriver i sin artikel hur de undersökte personalens användning av strukturell makt vilket betyder att en part besitter makt gentemot en eller flera andra, vilket sätter den ena parten i överläge och den andra i underläge. Författarna beskrev hur detta kunde hjälpa personalen i arbetet med att stärka barns aktörskap. I sin undersökning stod det klart att denna strukturella maktutövning från pedagogernas håll faktiskt hjälpte barnen på flera sätt. De nämner att några av de viktigaste arbetena var att dels skapa socialt utrymme för de barn som annars hade passiva roller i lek. Dels att ge socialt starka barn erfarenheter av att känna med andra barn och deras perspektiv, samt

engagera sig i dessa. I undersökningen har pedagogerna menat på att resultat inte sker av sig självt, utan de behöver finnas och ge stöd i leken, vara närvarande vuxna och ta hänsyn till barnens röster och åsikter (Eidsvåg & Rosell, 2021).

I texten ovan syns det tydligt att det är viktigt med aktiva och närvarande vuxna för att stärka barnen i deras sociala utveckling.

Pedagogers arbete med lek, en viktig del i utvecklingen mot barns sociala kompetens

Ferreira et al. (2021) nämner hur vetenskapen visar på att små barn utforskar världen genom olika relationer. Dessa relationer påverkar alla aspekter av den utveckling som barnet genomgår. Vidare beskrivs hur det är genom interaktion med omgivningen, så som kamrater och vuxna, som barnen bildar sin sociala förmåga men även sitt språk och självständighet. Detta menar författarna bevisar hur viktigt det är för barnen att de redan i förskoleåldern får möjlighet att utveckla sitt sociala och emotionella lärande. Tersi & Matsouka (2020) tar upp vikten av lek i sin studie gällande barns sociala kompetens. Författarna gjorde ett interventionsprogram som syftade till att utveckla sociala färdigheter hos barnen, men också för att förbättra vissa beteendeproblem. De gjorde två pass per vecka som varade i 45 minuter vardera där de fick göra två strukturerade aktiviteter per pass. Syftet med studien var att se hur ett strukturerat program av lek gav effekt på barnens sociala färdigheter. Resultatet av detta visade hur barnen som deltagit i studien visade att de blivit mer socialt kompetenta genom lek tillsammans med andra (Tersi & Matsouka, 2020).

Pedagogernas närvaro i den fria leken har visat sig vara viktig. Nergaard (2022) beskriver hur hon intervjuat 24 barn i åldrarna 3–6 år om deras åsikter och uppfattningar om att bli utesluten i leken. Resultatet visade att barnen upplevde pedagogernas närvaro i den fria leken som viktig. De beskrev det som viktigt att pedagogerna var delaktiga och fanns som stöd i olika sociala situationer och förhandlingar. Vidare beskriver Nergaard (2022) hur påståendet kring att man utvecklas i sin sociala process i grupp tillsammans med andra stämmer. Författaren gjorde under sin studie en mikroetnografisk undersökning på en norsk förskola där hon varit närvarande under barns fria lek under 6 månader. Här beskriver författaren hur hennes studie visar hur leken för barnen handlar om att vara tillsammans med andra och höra till. Det är vanligt förekommande att barn exkluderar andra barn i leken och att detta skapar en känsla av berövande av att tillhöra och att känna sig avvisade. Resultatet visar även vikten av att få bli inbjuden av andra barn i leken, att få känna att de har vänner och någon som kan förstå hur de känner. Även studiens resultat visar på att utöver vad barn vill ha av andra barn så behöver de även ha engagerade utövare i den fria leken, detta för att upprätthålla ett gott stöd både socialt och emotionellt då dessa avvisanden sker (Nergaard, 2022).

Badau och Trifan (2022) beskriver hur lekaktiviteter är viktigt för arbetet med socioemotionellt lärande för barnen i förskolan. De beskriver i sin studie hur de utförde ett interventionsprogram där man använde sig av olika lekaktiviteter. Exempelvis att lära sig att både hantera och känna igen olika känslor, både hos sig själv och andra. Vidare beskrivs lärandet av strategier för barnen att kunna interagera positivt med andra, samt att kunna ta ansvar för det man gör och säger. Som exempel använde man sig av att dramatisera, rollspel, visa önskvärda beteenden, tydliga rutiner, musik och sagor. De beskriver hur syftet med den utbildningen är att skapa goda förutsättningar för barnen så de ska kunna interagera på ett bra sätt såväl i skolan som senare i livet. Författarna har gjort en studie med 146 barn och 18 pedagoger, där 74 av barnen deltog i en grupp och 72 barn i en annan, varav en av dessa grupper ingick

i interventionsprogrammet. Samtliga barn kom från normala hemförhållanden och inget barn hade några speciella behov. Studien gick ut på att utföra samt utvärdera ett interventionsprogram under 14 veckor. Syftet var att utveckla kunskaper och färdigheter för att kunna interagera med andra, både vuxna och barn, och för att utveckla samspelet mellan förskolebarnen. I första forskningsstadiet fick pedagogerna delta i en kurs gällande effektiv ledning där de fick lära sig att hantera oönskade beteenden hos barn, förbättra interaktioner och att utvärdera barnens beteenden genom observation. Det resultat man kom fram till var att barnen som deltog i studien visade på olika resultat beroende på vilken grupp man tillhörde. Gruppen med interventionsprogrammet visade ett minskat beteendeproblem hos barnen. Medan det ej skedde någon förändring hos barnen i gruppen utan interventionsprogram. Badau och Trifan (2022) tar upp vikten av att öka kunskap om hur viktigt det är att man under de tidiga åren i förskolan arbetar för att utveckla socioemotionella kunskaper hos förskolebarn. Författarna menar att liknande program bidrar till minskade problembeteenden hos barn samt ökade sociala färdigheter. Man belyser också vikten av att pedagoger får kunskap om olika strategier och arbetssätt för att utveckla sociala kompetenser hos förskolebarn, framför allt under de tidiga åren (Badau & Trifan, 2022).

Barnens verbala förmåga påverkar den sociala kompetensen

Tang, Harris, Zou, Wang och Zhang (2021) framhåller hur forskare visat att barn som förstår känslor besitter en bättre social kompetens än barn som inte har bra förståelse för känslor. Tang et al. (2021) har gjort en större studie där 187 barn i fyra till sex års ålder deltog. Syftet med studien var att undersöka hur barnens känsloförståelse, verbala förmåga samt arbetsminne påverkar den sociala kompetensen. Tang et al. (2021) beskriver hur de, för att undersöka barnens arbetsminne, utförde ett minnestest. Barnen fick se tecknade djurbilder en efter en tillsammans med en siffra, ett djur hörde ihop med en siffra. Barnen skulle sedan para ihop rätt siffra med rätt djur. Vidare beskriver författarna hur den verbala förmågan testades genom ett test som heter Core Vocabulary – skalan i Wechsler Preschool and primary schale of intelligance-revised. Barnens sociala färdigheter bedömdes av två lärare i ett test som heter social Skill Rating system där barnen bedömdes utifrån deras självkontroll och samarbete (Tang et al., 2021). Resultatet visade att sambanden mellan verbal förmåga, känsloförståelse och arbetsminne var betydelsefulla tillsammans med sociala färdigheter. Resultatet visade också att barn som hade en god verbal förmåga tillsammans med bra arbetsminne ansågs ha bättre social kompetens än de barn som inte besatt dessa kunskaper. Genom att barnen hade god verbal förmåga så kunde de delta i samtal om känslor, vilket i sin tur också leder till utveckling av den verbala förmågan (Tang et al., 2021). Tang et al, (2021) belyser att barn med en sämre arbetsförmåga tenderade att ha sämre sociala färdigheter trots en god verbal förmåga. Detta menar författarna beror på att barn med sämre arbetsminne kan ha problem att förstå syfte och regler, vilket i ett samtal kan leda till att det barnet pratar om är irrelevant eller svårt att förstå. Därför menar författarna att arbetsminnets påverkan på den verbala förmågan är avgörande för den sociala kompetensen. Det var endast barnen som hade både god verbal förmåga samt gott arbetsminne som sågs som riktigt socialt kompetenta (Tang et al. 2021).

Pedagogers arbete med social kompetens i förskolan skapar förutsättningar för skoltiden

Eliassen, Eek Brandlistuen och Vaage Wang (2024) har gjort en stor studie i Norge där 7431 barn var delaktiga. Syftet var att testa en hypotes gällande om förskoleverksamhetens processkvalitet gav resultat för barnen senare i skolåldern. Barnen som deltog från förskoleverksamheterna var 5 år och man analyserade både hur pedagogiska praktiker samt strukturerade aktiviteter gjorde skillnad för barnen. Med pedagogiska praktiker menar författarna olika pedagogiska val som görs under den fria leken samt under dagliga aktiviteter. Med strukturerade aktiviteter så menas enligt artikeln just planerande strukturerade aktivitet som har ett lärandemål. En enkät fylldes i av pedagoger på förskolan

med frågor kopplat till verksamhetens kvalitét samt barnens utveckling och hur de fungerade som individer. Forskarna hade tillgänglig koppling till nationella provsvar i matematik, engelska och läsförståelse för 11 åringar. Svaren analyserades sedan med hjälp av ett dataprogram. Resultatet som forskarna kom fram till var att man kunde se en koppling mellan social kompetens, pedagogiska praktiker och skolresultaten. Däremot kunde man inte se en direkt koppling mellan strukturerad verksamhet, social kompetens och skolresultat. Det Eliassen et al. (2024) kommer fram till i sitt resultat är att de planerade aktiviteterna i förskolans verksamhet inte nödvändigtvis gör skillnad för barnens sociala kompetens och deras senare resultat i skolan. Det är, enligt resultatet, de pedagogiska praktikerna som senare gör skillnad i skolresultat. Resultatet i studien visar att ökade sociala färdigheter under förskoletiden gör skillnad i barns skolprestationer senare i livet (Eliassen et al. 2024). Även Chernicoff & Labra (2024) framhåller i sin studie att det finns årtionden av bevis som visar att en stark grund i tidig barndom leder till hälsosammare och mer framgångsrika livsresultat. Att utveckla socioemotionella färdigheter och exekutiva funktioner under denna period av livet förbättrar akademiska resultat, skolberedskap och välbefinnande, såväl som arbete, hälsa, välstånd och allmän säkerhet.

Pedagogers arbete med barns sociala lärande (SEL)

Ferreira et al. (2021) hanterar ämnet kring (SEL) vilket betyder socialt emotionellt lärande och där det beskrivs att pedagogerna har en nyckelroll i detta arbete. De menar att det finns belägg för att beroende på hur pedagogerna konstruerar socialt emotionellt lärande i sin dagliga verksamhet blir också resultaten olika. I arbetet med detta beskrivs hur många av de deltagande intervjupersonerna nämner att miljön som bör vara säker, lugn och harmonisk är en viktig del av främjandet av ett socialt emotionellt lärande. Flera av deltagarna hävdar att den känslomässiga utvecklingen främjas genom att barnen får uttrycka sig fritt, vilket görs i grupper för att dela och diskutera olika åsikter. De hanterar även ämnet kring låtsaslek tillsammans med varandra. Författarna menar att det är tillsammans med andra som barnen lär sig lösa konflikter, bygga relationer samt ge uttryck för sina känslor. Detta vidhåller alltså författarna är en viktig del av arbetet för att ge barnen på förskolan förutsättningar att utveckla socialt emotionellt lärande.

Vikten av arbetet med socialt emotionellt lärande nämner även Chernicoff och Labra (2024). Författarna skriver om hur deras studie visat att SEL kan vara grunden för att bygga upp den vision som finns kring att utveckla hela barnet såväl för deras nutid som framtid. Vidare beskrivs det hur pedagoger påverkar barnens sociala välbefinnande, vilket påverkar deras emotionella lärande. De är också den enda artikel av dessa tre som diskuterar hur det även är viktigt att pedagoger utbildas inom (SEK) socialt emotionell kompetens. Författarna beskriver hur det är viktigt att pedagogerna får utbildning inom socialt emotionell kompetens. Detta för att i ett senare skede kunna använda sin kunskap för att applicera SEL på barnen i förskolan. De menar att utbildning inom SEK hos pedagogerna gör det möjligt för dem att vårda barnens välbefinnande. Men även att de vuxna kan bygga starka relationer till barnen vilket i sin tur skapar en bra, harmonisk och positiv inlärningsmiljö. Arbetet med SEK kan göras genom ett program som kallas ‘’ Educating for Wellbeing: An Approach to Preschool SEL’’ som utvecklats i Mexiko för ett kunna erbjuda ett maximerat program till förskolor för SEL-utbildares professionella utveckling. Detta tillvägagångssätt kallas EW och är evidensbart samt skalbart program som innehåller tre delar. Dessa delar bygger dels på att erbjuda ett professionellt utvecklingsprogram som kan utnyttjas av såväl pedagoger, rektorer som utbildningsmyndigheter. Programmets andra del erbjuder en

åldersanpassad läroplan för förskolans barn. Den tredje delen innehåller en ledarskapsutbildning som stärker lokal kapacitet som stärker kompetensen gällande SEK. Detta är alltså en del av den utbildning som förskolorna kan använda för att förstärka sin kompetens gällande SEK. Detta så att dem kan ge barnen den kompetens de behöver för att lära sig SEL, för att sedan utmynna i att även de bemästrar SEK. I artikeln skriver författarna om detta och de beskriver hur pedagoger genom att själva inneha Socialt Emotionell Kompetens (SEK) kan överföra detta och lära ut Socialt Emotionellt Lärande (SEL) för barnen på förskolan.

Artikeln som Blewitt et al. (2020) skrivit hanterar även dem ämnet kring SEL och hur viktigt detta är för barnens utveckling. Författaren har precis som de tidigare författarna skrivit om hur viktig pedagogen är för att stödja barnens utveckling inom socialt emotionellt lärande. I studien de gjort gällande socialt emotionellt lärande kunde de se hur resultatet tyder på att den pedagogiska planeringen och reflektionen pedagogerna emellan ligger i framkant gällande barnens socialemotionella utveckling. De som var deltagare i studien beskrev hur de använde olika metoder för att stödja barn i utvecklingen mot att få sociala färdigheter. De har kommit fram till att det finns flera olika kategorier av strategier som ligger till grund för om och hur det finns förutsättningar för denna utveckling hos barnen. Dessa kategorier är:

- En vårdande relation mellan barn och vuxna
- Att aktivt utnyttja den fysiska miljön
- Att arbeta tillsammans med vårdnadshavare
- Tidsbrist och gruppstorlek
- Pedagogernas självförtroende inom ämnet
- Begränsad vägledning gällande socialt emotionell praktik

Dessa punkter är några av de identifierade hinder och förutsättningar som beskrivits under undersökningen men det visade också på att de som deltog i studien sökte strategier som kunde appliceras i verksamheten för att bygga vidare på aktuell kunskap (Blewitt et al. 2020)

Teoretisk utgångspunkt

Den teoretiska utgångspunkt som vi tar stöd i är det sociokulturella perspektivet, Vygotskijs sociokulturella teori. I följande avsnitt kommer vi beskriva det sociokulturella perspektivet, vi kommer därefter diskutera valet av teoretiskutgångspunkt och varför vi anser den relevant för vår studie.

Sociokulturellt perspektiv

Inom det sociokulturella perspektivet så är grunden att människan lär och tar till sig nya kunskaper genom interaktioner med andra människor (Säljö, 2000). Detta sker genom sociala handlingar som exempelvis genom att samtala med varandra. Genom dessa **sociala interaktioner** kan en individ eller en grupp ta med sig den nya erfarenheten eller kunskapen för att använda i en framtida situation eller handling (Säljö, 2000). Inom denna teori menar man att den kulturella utveckling som en människa genomgår är en process som sker i medvetandet och att tanken och känslan hör ihop (Vygotskij,1995). Inom förskolan sker det interaktioner, som samtal och lek, under mestadels hela dagen både med pedagoger och med andra barn. Därav kan vi se att det är intressant att ta reda på hur pedagoger beskriver detta i arbetet med den sociala kompetensen hos barn i leken.

Säljö (2000) belyser att det finns två socialisationsprocesser hos barnet, den primära- och den **sekundära socialisationsprocessen**. Den primära sker inom familj, vänner och nära bekanta till barnet. Här lär sig

barnet det mest grundläggande färdigheterna, som att samspela socialt med andra, ta hänsyn och det verbala språket. Den sekundära, menar Säljö (2000), sker utanför hemmet i institutioner såsom förskolan och skolan. Skillnaden från den primära socialisationsprocessen är att pedagoger inte har samma kunskaper om barnet som vårdnadshavare eller nära bekanta. Vilket innebär att de kunskaper och erfarenheter som barnet tar till sig skiljer sig åt beroende på vilken plats hen befinner sig, och även vilken kultur som finns i omgivningen (Säljö, 2000). Vår undersökning kommer beröra den sekundära socialisationsprocessen då det är hur pedagogerna beskriver sitt arbete med barns sociala kompetens som undersöks.

Språket ses även det som en grundpelare inom det sociokulturella perspektivet. Det är genom språket som människan kan sätta begrepp på olika händelser och på så sätt ta del av olika kunskaper och erfarenheter (Säljö, 2000). Vygotskij (2001) menar att språkets viktigaste funktion handlar om att människan ska kunna kommunicera socialt tillsammans med andra. Det sätt vi vuxna använder vårt språk präglar hur barnet tar till sig och utvecklar sitt språk. Barnet får på så vis ett redan förutbestämt språk och utvecklar inte ett eget vilket innebär att det redan är en förutbestämd väg för barnet att ta till sig den vuxnes kommunikativa språk. Säljö (2000) belyser att det är viktigt att ha i åtanke att språk inte endast handlar om det verbala språket, begrepp och uttryck utan att det i språket även finns olika värderingar, förutfattade meningar, åsikter och synsätt. Författaren menar också att detta ofta är något vi inte tänker på eller ibland har vetskap om. Flertalet av artiklarna i avsnittet tidigare forskning visar att barnens verbala förmåga påverkar den sociala kompetensen. Därav ser vi vikten av språkets betydelse i arbetet för att utveckla den sociala kompetensen. Det verbala språket är något som tas upp av flera artiklar i bakgrundsavsnittet, därav anser vi detta som relevant för vår studie.

Vygotskij (2001) framhåller hur det sker en språklig **kommunikation** mellan barnet och den vuxne väldigt tidigt. Säljö (2000) beskriver hur människan redan från födseln ses som en kommunikativ varelse och redan då är inriktad på att samspela med andra i omgivningen och att detta sker genom både fysisk- och verbal kommunikation. Kommunikation är en av grunderna inom det sociokulturella perspektivet, likt språket så tar människan del av olika erfarenheter och kunskaper genom att kommunicera med andra (Säljö, 2000). Säljö (2000) skriver om hur barnet i leken, genom att kommunicera och genom användandet av språk i interaktion med andra, blir en del i det som sker runt omkring. Då vår undersökning berör arbetet med social kompetens i barnens lek så ser vi detta som intressant för vår studie. När barnet tar till sig av språket och kan kommunicera ses barnet som en kompetent deltagare (Säljö, 2000).

Säljö (2000) skriver om att Vygotskij hade en tanke om att människan är i en ständig utveckling. Samt att hon hela tiden har möjligheten att ta till sig nya kunskaper genom att samspela och interagera med andra människor. Det mellanrum som finns mellan en individs tidigare kunskap och det som en människa i omgivningen kan lära ut kallade Vygotskij för den **proximala utvecklingszonen** (Säljö, 2000; Loizou & K. Loizou, 2022). Säljö (2000) beskriver vidare något som inom det sociokulturella perspektivet kallas för **kommunikativa stöttor**, detta sker genom att den vuxne visar barnet en början och hur man kan fortsätta. Genom att dela upp ett problem i mindre delar och stötta barnet genom dessa så hjälper man barnet från en början till ett slut (Säljö, 2000). Vidare menar författaren att utvecklingszonen kan ses som att den som ska lära sig, exempelvis barnet, är öppen för att ta emot kunskaper och erfarenheter från en person som innehar mer av dessa. Då den vuxne enligt det sociokulturella perspektivet stöttar

barnet genom olika problem så ser vi detta som intressant. Detta då vår studie handlar om hur pedagoger beskriver sitt arbete för att utveckla den sociala kompetensen hos barn i leken.

Teoretisk diskussion

Under avsnittet bakgrund tar flertalet av artiklarna upp delar som enligt det sociokulturella perspektivet ser som viktigt. Ferreira, et al. (2021) beskriver att barn utforskar och utvecklas tillsammans med andra i olika relationer. Kommunikation, språk och stöttning återfinns på olika sätt under tidigare forskning. Nergaard (2022) belyser att pedagogernas stöd är viktigt på olika sätt för barnen i den fria leken, även Blewitt et al. (2020) beskriver vikten av pedagogernas stöd för social utveckling. Tang et al. (2022) menar att den verbala förmågan är avgörande för utvecklandet av den sociala kompetensen. I den tidigare forskningen kunde vi se att dessa förmågor och synsätt tas upp på olika sätt samt att dessa ses som grundpelare inom det sociokulturella perspektivet. Detta gör att vi anser att det sociokulturella perspektivet passar som stöd för vår studie. Med hjälp av det sociokulturella perspektivet kommer vi diskutera resultatet tillsammans med tidigare forskning i diskussionsavsnittet. De begrepp från det sociokulturella perspektivet som vi kommer använda oss av är följande: sociala interaktioner, kommunikation, språk, proximala utvecklingszonen och kommunikativa stöttor.

Sammanfattning

Den tidigare forskningen inom pedagogers arbete med social kompetens i förskolan har presenterats i ovannämnda avsnitt. Det som framkommit är pedagogens betydelse och förhållningssätt i arbetet med den sociala kompetensen hos barnen. Det har även framkommit att pedagogernas kunskap inom ämnet visat sig vara en viktig del i arbetet. Pedagogernas arbete med lek har visats främja utvecklingen av barns sociala kompetens. Tidigare forskning har visat att barns verbala språk samt känsloförståelse har en avgörande faktor till utvecklingen av den sociala kompetensen. Det finns kopplingar mellan social kompetens, pedagogiska praktiker och skolresultat. Däremot har det visat sig att planerade aktiviteter inte har betydande inverkan på utvecklingen. Avsnittet berör också det sociokulturella perspektivet vilket är den teoretiska utgångspunkten som genomsyrar vår studie. I nästkommande avsnitt presenteras vårt syfte för denna studie.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan

Forskningsfrågor:

- Hur beskriver pedagoger arbetet för att utveckla barns sociala kompetens?
- Hur beskriver pedagoger att de kan se resultat i leken av arbetet med barns sociala kompetens?

Metod

I följande avsnitt kommer vi redovisa för den metod vi valt att använda i vår studie. Avsnittet behandlar det urval som gjorts, genomförandet, databearbetnings- och analysmetod, forskningsetiska överväganden samt metoddiskussion där vi diskuterar de olika val vi gjort under arbetets gång.

Datainsamlingsmetod

Syftet med vår studie var att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan. Bryman (2018) beskriver att utgångspunkten i en kvalitativ undersökning är det som deltagaren ser som betydelsefullt samt hur hen uppfattar något. Vidare beskriver författaren att om man som forskare vill undersöka en specifik social grupp samt deras uppfattningar om något så passar den kvalitativa undersökning bäst. Då vi i vår undersökning ville undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens i förskolan så blev valet en kvalitativ undersökning. För att samla in data så valde vi att utföra semistrukturerade intervjuer. Bryman (2018) beskriver att intervjuer i en kvalitativ undersökning är flexibla och bland den vanligaste metoden som används. Semistrukturerade intervjuer är när forskaren är förberedd med en intervjuguide där det finns en lista med teman eller frågor som berörs under intervjun och respondenten kan svara väldigt fritt på frågorna (Bryman, 2018). Med bakgrund i detta ansåg vi att semistrukturerade intervjuer med förberedd intervjuguide passade vårt syfte. Våra respondenter kunde då få möjlighet att svara fritt och mer utvecklande utifrån deras beskrivningar om arbetet kring social kompetens i barns lek. Vidare menar Bryman (2018) att semistrukturerade intervjuer kan vara bra att använda sig av för att få information och nya idéer kring det ämne man vill få svar på. Detta ansåg vi kunde vara fördelaktigt inför den analysprocess som senare skulle genomföras.

Urval

Vi utgick från det som Bryman (2018) nämner som målstyrt urval av deltagare. Det innebär att man som forskare inte väljer sina respondenter slumpmässigt, utan man har en strategisk tanke med sitt val av respondenter utifrån syfte och forskningsfrågor för undersökningen. Vårt syfte var att undersöka hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens i barns lek vilket utmynnade i att vårt urval av respondenter blev utbildade och verksamma pedagoger. Vi har intervjuat 6 verksamma pedagoger, vi gjorde tre intervjuer var på varsitt håll. Detta på grund av det avstånd som är mellan oss. Vi skickade ut missiv till rektorer i det område som vi bor i med frågan om det fanns utbildade pedagoger som hade möjlighet att delta i vår studie. Vi erbjöd att antingen ta intervjun på plats eller via videosamtal för att kunna tillmötesgå respondenternas önskan. Vi fick båda svar ganska snabbt, men när det kom till nästa steg att få boka in tid så uteblev svaren förutom av ett par rektorer. Detta ledde till att vi båda fick tänka om och ta till privata vägar för få tag på respondenter. Vi har därför delvis fått utgå från det Bryman (2018) beskriver som bekvämlighetsurval, personer som helt enkelt finns tillgängliga för forskaren. I detta fall där vi inte kunde gå den vägen vi tänkt oss, fick vi i stället använda oss av utbildade verksamma pedagoger i vår närhet. Ingen av våra respondenter arbetar på samma förskolor. Vi har intervjuat fem utbildade förskollärare och en utbildad barnskötare. Då respondenternas deltagande i vår studie är helt anonymt så har vi valt att benämna våra respondenter med R1, R2, R3, R4, R5 samt R6 i kommande resultatavsnitt.

Genomförande

Vi började med att skicka ut missiv till sammanlagt sex olika förskolerektorer då vi ville försöka att få till minst tre intervjuer vardera. Efter att vi fått svar av två rektorer slutade det med i båda fallen att kontakten bröts och fler svar än så fick vi inte. En av rektorerna svarade att på grund av barnbrist inom kommunen skulle deras förskola få in barngrupper från en förskola som skulle stängas ner. Vilket gjorde att de inte kunde ta emot någon för intervjuer just då. Vi väntade in de som inte givit svar ännu men även där utan respons. Vi fick tänka om och i stället kontakta personer av den utbildning vi efterfrågade i vår krets av personer vi kände. Här fick vi tag på våra sex respondenter varav fem förskollärare och en barnskötare. Under kontakten med respektive respondent bestämdes tid och plats under en tidsfrist på två veckor. Samtliga respondenter gick med på att bli inspelade under intervjun. Vi ville ha fokus på vår respondent under intervjuns gång och inte på att hinna med att anteckna. Detta är något som Bryman (2018) skriver om när det kommer till att spela in intervjuer. Författaren menar att fördelen med att spela in intervjuer är att som intervjuare kunna behålla fokuset på intervjupersonen och inte behöva fokusera på att anteckna det som sägs. Vidare framhåller författaren att det är viktigt som intervjuare att vara lyhörd under tiden som intervjun pågår för att inte missa olika uttryck och annat som kan missas om man antecknar. Vi utförde sex intervjuer, intervjuerna varierade i längd där den längsta intervjun tog 28 minuter och den med kortast tid tog 10 minuter. Medelvärdet på längden av intervjuerna var 13,3 minuter. Efter intervjuerna så transkriberade vi det insamlade materialet var för sig. Det transkriberade materialet blev 20 sidor sammanlagt.

Databearbetning och analys

Vi har på varsitt håll transkriberat den insamlade datan från våra intervjuer. Vi träffades sedan på Campus i Sundsvall för att tillsammans gå igenom det transkriberade materialet. För att analysera vår insamlade data så använde vi oss av en tematisk analysmetod och ett induktivt tillvägagångsätt. Enligt Bryman (2018) så är tematisk analys den vanligaste analysmetoden när det kommer till att analysera kvalitativa data. Detta beskriver även Alvinius, Borglund och Larsson (2023) där de i sin bok tar upp att tematisk analys är ett av de mest använda verktygen som används för att generera data från intervjuer, litteratur och officiella dokument. Det materialet vi fick fram efter transkriberingen blev en hel del rådata där vi nu behövde börja arbetet med att koda av det vi fått fram. Detta gjorde vi genom att färgkoda allt material där varje respondent hade en egen färg. Efter detta lade vi in alla respondenters svar under varje intervjufråga för att sedan sammanfatta vad de berörde i de specifika frågorna. Detta hjälpte oss i arbetet med att tolka deras svar vilket belyste viktiga aspekter av arbetet med social kompetens på förskolan. Detta blev sedermera avstamp till de teman vi valde att gå vidare med till uppsatsens resultatavsnitt. I bearbetningen av vår analys har språkliga justeringar av citat gjorts för att öka läsbarheten för läsaren.

Tematisk analys

Alvinius et al. (2023) beskriver definitionen av tematisk analys som ett kvalitativt analytiskt verktyg som används genom att analysera och tolka olika teman. Detta är alltså inte en metodologi utan en metod i den bemärkelsen att det är ett teoretiskt och obundet analytiskt verktyg som är anpassningsbart och flexibelt och passar ett flertal olika forskningsansatser. Vidare beskriver författaren hur metodologi beskrivs och hur det är en uppsättning principer som skapar ramar kring olika val av metoder vilket utgörs av olika verktyg för att besvara olika forskningsfrågor. Vidare beskrivs även hur olika discipliner har olika metodologiska principer i och med att det är flexibelt. Metoden kan därmed vara en gemensam

bas för flera olika discipliner. Alvinius et al. (2023) menar att metoden är enkel då den kan kombineras med andra metoder samt att den är lätt att ta sig an och lära sig samt lära ut. Författarna beskriver även hur en induktiv analys fungerar. De beskriver hur en induktiv analys utgår från att generera nya teorier, begrepp och hypoteser. Detta ska alltså användas genom att fråga sig varför just detta är viktigt att undersöka utifrån vårt forskningsfält som inte gjorts tidigare. Man behöver alltså här fylla någon typ av forskningslucka. Det kan man göra genom att vara påläst kring det material man använt för att utröna vad det finns i forskningen som inte tagits upp ännu samt se till tidigare forskning.

Forskningsetiska överväganden

I samband med den insamlade datan så utförde vi sex intervjuer med utbildade pedagoger. Vi har utgått från ett bekvämlighetsurval då vi hade svårigheter med att hitta respondenter. Då dessa val skedde genom privata vägar fick vi göra ett etiskt övervägande. I och med detta val fanns medvetenhet kring att svaren i intervjuerna kunde bli påverkat. Vi var tydliga med att vi ville ha ärliga och sanningsenliga svar oavsett relation. Vi har också varit tydliga med anonymitet för deltagare i studien. Inför intervjuerna skickades ett missiv ut som beskrev hur respondenterna utifrån sin identitet och arbetsplats är skyddade genom vårt kontrakt som skrivs under innan påbörjad insamling av data. Bryman (2018) belyser om informationskravet, han beskriver hur frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de som medverkar i studien är de mest grundläggande etiska frågorna. Han nämner informationskravet där vi som ''forskare'' ska se till att de personer som ska vara med i studien har fått upplysningar om studiens syfte. De ska även få veta att deras medverkan är frivillig och att de har all rätt att avstå från att delta när som helst under studiens gång. Detta gjorde vi genom att innan skicka ut ett missiv där respondenterna fick möjlighet att läsa vårt syfte samt vad vi vill få ut av studien och hur vi ville gå till väga för att nå vårt mål med detta. Bryman (2018) hanterar även ämnet kring samtyckeskravet samt konfidentialitetskravet. Vilket betyder att de som deltar i studien har rätten att själva bestämma över sin medverkan. Väljer man att någon minderårig ska vara med i studien brukar vårdnadshavares godkännande till detta krävas, samt att de som ingår i studien ska behandlas med konfidentialitet i största möjliga mån. Detta har vi beaktat genom att vi valt att intervjua vuxna. Detta då det är pedagogernas perspektiv vi vill behandla, vilket gör att barnen på förskolan inte kommer ha personliga interaktioner i denna studie och därmed förblir deras identitet skyddad från direkt insyn på det enskilda barnet. Dessa etiska överväganden är viktiga i vårt val av metod och arbetssätt. Detta stärks av det som Bryman (2018) skriver om kring olika grundläggande etiska principer vilket har bejakats genom våra val av metoder.

Metoddiskussion

Vi kommer i följande avsnitt diskutera vårt val av metod, för- och nackdelar samt diskutera studiens trovärdighet.

I början av vår studie diskuterade vi om vi skulle använda oss av både observationer och intervjuer. Detta för att se om det respondenterna sa i intervjuerna stämde överens med det som skedde i verkligheten. Vi hade velat utföra observationer men insåg att det skulle vara både tidskrävande och etiska svårigheter då barnen i verksamheterna skulle bli objekt för studien, vilket skulle kräva vårdnadshavares godkännande. Valet föll därför på att endast utföra intervjuer som metod. Bryman (2018) beskriver hur det kan blir mycket material att bearbeta vid intervjuer, vilket innebär att valet kan bli tidskrävande. Med hänsyn till detta gjorde det att vi ansåg att valet av intervjuer som metod räckte med tanke på tidsspannet som fanns.

Vårt val av datainsamlingsmetod som var semistrukturerade intervjuer upplevde vi som ett bra val för vår studie. Frågorna förbereddes innan i form av en intervjuguide som vi följde under intervjuernas gång. Samtliga intervjuer gjordes fysiskt och vi fick som tidigare beskrivits spela in alla intervjuer. Detta upplevde vi som positivt då vi kunde fokusera på våra respondenter och hur de upplevde våra frågor. Bryman (2018) beskriver att det är bra att spela in intervjuer då analysprocessen blir lättsammare, man får med respondentens hela svar och även olika uttryck. Om vi enbart hade antecknat kunde vi missa viktiga detaljer och vi hade inte kunnat vara lika fokuserade och delaktiga i samtalet. Därav ser vi det som en styrka att vi fick spela in samtliga intervjuer och att dessa skedde fysiskt, vilket ökar trovärdigheten för studien. Något vi reflekterat över i efterhand är att fem av sex intervjuer gick relativt fort, endast en intervju tog 28 minuter, resterande tog mellan 10–15 minuter. Detta är inte något som påverkat vår analysprocess utan vi kan se att vi fått tillräckligt med data att analysera för att få fram ett bra och trovärdigt resultat. Bryman (2018) beskriver att en semistrukturerad intervju ska vara flexibel. Den ska ge respondenten möjlighet att berätta om det som hen anser viktigt när det kommer till det ämne man talar om, som exempelvis beteenden och händelser. När vi tittat på våra transkriberingar så kan vi utläsa att våra respondenter fyllt ut sina svar, kommit med exempel från verksamheten och gett oss tydliga och bra svar utifrån det som de anser som viktigt. Däremot tänker vi att om vi skulle gjort om denna studie så hade vi tittat över frågorna för att se om vi haft en för strukturerad intervjuguide. Kanske frågorna behöver vara mer öppna för att respondenterna ska få möjlighet att prata mer fritt.

En svårighet vi hamnade inför när det kom att samla in data var svårigheterna att få tag på respondenter. Vi hade en tanke om att få fler respondenter men det blev en annan utgångspunkt då det under vår intervjuperiod var påsklov och utvecklingssamtal. På en intervjuort med omnejd var det barnbrist vilket resulterade i att man stängde flera förskolor i kommunen vilket utmynnade i om-inskolningar på de förskolor som fortfarande hade öppet. Endast en rektor återkopplade och bokade in en tid efter utskickat missiv. Därav fick vi tänka om och titta efter andra alternativ. Vi använde oss då utav det som Bryman (2018) nämner, som tidigare beskriits, bekvämlighetsurval vilket består av personer som för tillfället är tillgängliga för forskaren. Han beskriver att resultaten kan bli mycket intressanta men att de kan bli problem då man inte kan generalisera svaren eftersom man inte vet vilken population detta är representativt för. Detta är dock inte ett problem vi kan se att vi haft, vi har som sagt använt ett bekvämlighetsurval men har ändå haft respondenter som har den utbildningen vi sökte. Att vi fick använda oss av ett bekvämlighetsurval kan ses som en svaghet i vår studie, vi tänker dock att det ändå finns en styrka i det spannet av erfarenhet som våra respondenter besitter. Våra respondenter har arbetat mellan 1,5 – 35 år inom förskolans verksamhet. Ingen av dem jobbar på samma arbetsplats vilket vi ser som en styrka för vår studies resultat.

Som tidigare beskrivits har vi valt att använda tematisk analys som analysmetod, vilket vi ansåg blev tydligare efter vi läst kring ämnet i Alvinius et al. (2023) bok. Författarna nämner hur det finns både för- och nackdelar med denna metod. Det blir tydligt hur författarna anser att det finns många positiva egenskaper gällande denna typ av metod, medan det knappt finns något negativt i arbetet med tematisk analys. Att det positiva övervägde det negativa samt att metoden beskrivs som enkel och flexibel gjorde att vi valde tematisk analys som analysmetod. Vidare beskrivs hur en av fördelarna med tematisk analys som också gäller kvalitativa metoder generellt är något som ska studeras på djupet. Exempelvis att man genom intervjuer kan ta del av respondentens tankar och känslor kring en viss fråga. Detta utmynnar i att om man ställer följdfrågor till respondenterna kan man även få svar på sådant runt omkring ämnet

vilket genererar ett mer nyanserat och fördjupat svar. Detta kunde vi med fördel stödja oss i kring valet av vår metod gällande semistrukturerade intervjuer som insamlingsmetod av vårt material. Det enda som kan ses som negativ enligt Alvinius et al. (2023) är att det genom att använda denna metod lätt kan bli mycket datamaterial vilket kan utmynna i att man missar att göra en grundlig analys. Utöver detta menar författarna att det inte finns några negativa egenskaper men denna sort av analysmetod. Den negativa del som författarna nämner här var inte något vi upplevde under vår transkribering av materialet. Detta kan kanske bero på att vi inte alltid fick så utförliga svar som vi hoppats på samt att de följdfrågor som ställdes från vår sida inte observerades av respondenterna, vilket utmynnade ibland i korta och konsista svar. Det kan ju å ena sidan även vara negativt då vi inte fick så ''djupt'' material som vi önskat kring våra intervjuer. Samtidigt gav det oss svar på de frågor vi hade som var relevanta utifrån syftet för vår studie, samt att materialet inte blev övermäktigt att arbeta med under analysen.

Alvinius et al. (2023) hanterar ämnet kring trovärdighet och menar att trovärdigheten i studien avgörs när den som läser känner igen det studien beskriver. Samt att detta är grundat i forskning. Detta nämner även Bryman (2018) som skriver att det är viktigt att koppla samman sina egna forskningsfrågor med resultat samt redan existerande litteratur. Han han belyser att det stärker trovärdigheten i bidraget. Detta är något vi gjort under hela vårt arbete. Vi kopplar samman våra resultat med vetenskap och forskning för att låta detta ge stöd till vår studie. Ett kriterium för att avläsa om studien är trovärdig kan också vara det Bryman (2018) nämner om replikerbarhet, som beskrivs som något som gjorts förr för att sedan replikeras, eller återupprepas. Han skriver även att för att en studie ska vara replikerbar måste den gå att upprepa vilket endast kan göras om det finns en detaljerad plan på beskrivningen av tillvägagångssättet. Om detta inte sker i detalj är det helt omöjligt att göra en replikerbar studie. Eftersom en kvalitativ undersökning inte är strukturerad samt att den ofta till stor del ligger till grund för forskarens egna intressen och påhittighet så är det svårt, om inte omöjligt att replikera en kvalitativ studie. Med hänsyn till detta kan vi anta att vår studie inte är replikerbar vilket skulle kunna ge vår studie mindre trovärdighet. Bryman (2018) beskriver dock hur det är forskaren själv som är det viktigaste redskapet vid insamlingen av data. Det som blir till grund för studiens inriktning är till stor del grundad av forskarens intressen, vilket påvisar ännu en anledning till att replikation i en kvalitativ undersökning är omöjlig. Men hänsyn till detta så anser vi att vår studie, som är en kvalitativ sådan, inte skulle kunna replikeras vilket alltså stärks genom Bryman´s (2018) resonemang.

Resultat

Syftet med vår studie var att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan. I den här delen av arbetet kommer vi framföra resultatet av vår analys. Under analysens gång så har det växt fram två huvudkategorier med tillhörande underkategorier som vi anser är förankrat i vårt syfte och våra forskningsfrågor. Genom dessa kategorier har vårt resultat vuxit fram.

- Pedagogers arbete för utvecklandet av barns sociala kompetens
- Förhållningssätt
- Aktiviteter

- Pedagogers uppfattning kring resultat i arbetet med barns sociala kompetens
- Att kunna bjuda in
- Kontaktsökande barn
- Förbättrat samspel och kommunikation

Pedagogers arbete för utvecklandet av barns sociala kompetens

I följande avsnitt kommer vi redogöra för hur pedagoger beskriver sitt arbete för att möjliggöra utvecklandet av barns sociala kompetens i leken.

Förhållningssätt

I resultatet av vår analys är det tydligt att pedagogers förhållningssätt är av vikt i deras arbete med barns sociala kompetens i leken. ''Lek och social kompetens är viktigt och något vi måste jobba med hela tiden'' (R6). Citatet tyder på att respondenterna anser arbetet med social kompetens som en viktig del i arbetet på förskolorna. Vår analys visar att samtliga pedagoger som vi intervjuade på olika sätt uttryckte vikten av att vara en närvarande vuxen i barnens lek. Detta kunde vara på olika sätt, som att själv vara en medlekare för att på så vis kunna stötta barnet om det uppstod sociala situationer som barnet själv inte hade förmågan att lösa. Det kunde också vara att stötta barnen i själva leken man som pedagog upplevde att barnen behövde stöd för att komma vidare i.

> "Ja och det är jätteviktigt tycker jag för att utveckla samspelet för de behöver någon som visar hur man ska göra när leken fastnar, eller när man vill säga någonting men inte hittar ett sätt att göra de då måste man stödja och för att kunna göra det måste man vara där på plats. Så det är jätteviktigt att de har vuxna i närheten som observant eller är delaktig i leken eller som är närvarande där och då"(R2).
> ''Ibland får man väl gå in som medlekare, det får man ju göra ibland när de har sin fria lek"(R5).

Pedagogers förhållningssätt till barnens lek visade sig, genom analysen, inte vara helt enkel. Det fanns antydningar till att synen på barns lek kunde vara att man som pedagog inte skulle lägga sig i själva leken. Man höll sig undan barnens lek då man ansåg att man störde om man deltog, vilket i sin tur sågs som en begränsning av de pedagoger som ansåg att man skulle vara en medlekare i leken.

> “vissa kan tänka att vi inte ska vara med i leken de ska leka ifred, men alltså det finns en gräns där man förstör leken eller man är där och stödjer så att vissa tror att de stör de inte där och då när de leker. Men jag tycker närvarande vuxna stör inte leken om de inte tar över leken så att de är där på barnens villkor inte på sina villkor. Det kan vara lite olika syn om det när de leker. Vi ska göra andra uppgifter men lek är jätteviktigt och då ska de inte vara ensam, och det är lärtillfälle också. Jag tycker att vi ska vara närvarande i leken” (R2).

Respondenten nämner här att leken är viktigt samt att leken ses som ett lärtillfälle. Analysen visar att respondenten ser det som viktigt att pedagogen är närvarande i leken och att barn ej ska lämnas ensamma i sin lek. Detta för att kunna se och höra det som händer samt stötta om det uppkommer sociala situationer där barnen behöver stöd i kommunikation och samspel.

Analysen visar även att pedagogerna beskrev sig själva närvarande fast på avstånd för att på så vis kunna höra barnens verbala språk till varandra. Pedagogerna beskrev att man arbetade så för att barns lek kan på långt avstånd se bra ut och som att alla barnen kommer överens. Men när man som pedagog närmar sig så går det att höra att det pågår osämja på olika sätt. Något barn kanske blir tilldelad en roll den ej önskar, eller att barnen inte är snälla mot varandra. Man såg då vikten av att vara en närvarande pedagog fast på avstånd, dels för att kunna motverka detta och dels för att kunna stötta barnen om situationer likt dessa uppstod.

> “att man går in och agerar och man hör att de tilltalar varandra fult eller att det är någon som inte får vara med och att man inte bara blunda då utan då går vi in och agerar: det här accepterar inte vi liksom så gör vi inte här på …… här bjuder vi in till lek” (R1).

Analysen visar att utmanande barn kan vara en begränsning i arbetet med social kompetens i barngruppen. Det ses som viktigt att vara en närvarande pedagog men avsaknad av resurser gör att det finns svårigheter till att vara just närvarande i leken vilket begränsar arbetet med social kompetens. Analysen visar att samtliga respondenter anser arbetet med social kompetens som viktigt i förskolan, men att det ändå blir tydligt att alla som ingick i studien inte arbetade med ämnet lika frekvent. Vissa hade ett planerat arbete för att möjliggöra för barnens sociala kompetens medan andra ansåg att de enbart genom närvaro i leken stöttade barnens sociala kompetens.

“man har utmanande barn kanske det kan vara lite begränsat med någon som inte går framåt lika fort som förstör, river och stökar” (R4).
“det är väl att det finns ju vissa i barngruppen som har lite kämpigare vissa dagar så ja då får man ju bryta” (R5).
"vi är ganska få pedagoger på många barn med speciella behov vilket gör att vi kan bli ganska ‘’låsta’’”(R6).

Sammanfattningsvis så går detta att tolka som att pedagoger inom förskolan ser det som viktigt att inneha ett förhållningssätt där man är närvarande och stöttande. Genom detta arbete möjliggör man som pedagog utvecklingen av barns sociala kompetens. Resultatet visar dock att det kan finnas begränsningar i arbetet vilket medför svårigheter att uppnå ett önskat förhållningssätt.

Aktiviteter

I resultatet av vår analys går det att utläsa att pedagogerna föredrar olika arbetssätt för att utveckla den sociala kompetensen hos barnen. Planerade aktiviteter beskrevs på olika sätt i detta arbete, både som långsiktiga och återkommande lekaktiviteter samt i vardagen när man upplevde att det behövdes i barngruppen. Aktiviteter som nämndes var temaarbete som pågick under flera veckor, samlingar och gruppstärkande lekar. Pedagogerna uttrycker att det är viktigt med styrda lekaktiviteter för att få en bra sammanhållning i barngruppen.

> "vi kör väldigt mycket gruppstärkande lekar där alla är med och alla turas om för att liksom stärka allas sociala kompetens när man kör i gång en grupp. Liksom att då jobbar man ganska mycket styrt på det viset med styrda lekar innan de har kommit i gång och hitta sina band, så kan man se vad som fungerar och inte fungerar för då blir ju alla med liksom" (R3).

Spontana aktiviteter användes när man ville stötta barnen i deras sociala samspel i leken. En aktivitet som majoriteten av respondenterna nämner är att på olika sätt använda sig av dramatisering. Syftet med att använda sig av dramatisering kunde vara att arbeta med känslor eller att synliggöra olika sociala situationer. Detta för att hjälpa barnen med deras samspel och kommunikation. Att arbeta med gruppstärkande aktiviteter sågs även här som en viktig del i att barnens samspel mellan varandra skulle stärkas.

> ''vi dramatiserar leken och vi säger saker som vi vill att dem ska göra, så att vi leker med varandra som till exempel nu är det hens tur varsågod och så där, nu har jag lekt färdig och så för att hjälpa dem hur man samspelar med varandra'' (R2).

Analysen visar även på att majoriteten av respondenterna arbetar med aktiviteter för att stärka kommunikationen mellan barnen. Detta beskriver respondenterna kan göras på olika sätt och här beskrivs det att det finns flera olika arbetssätt för att uppnå en bra kommunikation. Bland annat nämns kroppsspråk som ett medel för att stärka barns kommunikation.

> ''Vi använder flera kommunikationssätt. Som de som saknar stopp handen eller vi förklarar hur man kan kommunicera med varandra i leken om man inte har språket mest så som: min tur, din tur, hennes tur, hans tur och det är jätteviktigt. Och teckenspråk använder vi för dem som saknar språket eftersom vi har småbarn just nu så teckenspråk är också väldigt användbart: din tur, min tur, tack, hjälp och sådana ord som det behövs i lek'' (R2).

Analysen visar att det är viktigt att anpassa kommunikationen på individnivå. För att ge barnen goda förutsättningar till bra kommunikation så behöver pedagogerna arbeta för att ge barnen verktyg för att kommunicera i lek. Detta beskrivs genom hur viktigt pedagogerna tycker det är att arbeta på individnivå och att använda kroppen som kommunikationsmedel. Alla barn och kanske speciellt de som inte är språkkunniga måste få möjlighet att uttrycka sig och kunna kommunicera i lek.

Språket är en viktig del för att kommunikationen mellan barnen ska fungera. Den behövs för att den sociala kompetensen ska kunna utvecklas. Det verbala språket blir en ingång för barnen till att lära sig sociala koder för att kunna leka med varandra.

"Det är språket som är vår ingång, vårt fokus men sen är det också väldigt mycket träna att säga nej och säga ifrån "(R6).

Sammanfattningsvis visar analysen att pedagogerna ser det som viktigt med aktiviteter som på olika sätt stärker barnens samspel mellan varandra både på gruppnivå och mellan enskilda barn. Detta sker både genom planerade samt spontana aktiviteter när man sett något i barngruppen som behöver exempelvis dramatiseras för att synliggöra för barnen. Resultatet visar även att det är viktigt med aktiviteter som hjälper till i utvecklingen kring barnens kommunikation gentemot varandra. Detta sker med arbeten så som språk- och gruppstärkande aktiviteter.

Pedagogers uppfattning kring resultatet i arbetet med social kompetens

I detta avsnitt kommer vi redogöra för hur pedagoger anser, enligt deras uppfattning, hur arbetet med social kompetens på deras förskola givit resultat eller inte och om detta blir synbart i barngruppen.

Att kunna bjuda in

Resultatet visar att pedagoger anser att barn som har förmågan att bjuda in andra barn i lek har en god social kompetens. Analysen visar hur pedagoger beskriver hur de sett att arbetet med social kompetens utvecklats inom barnens lekar. Det visar på att barnen tagit sig an de kompetenser som behövs för att driva en lek tillsammans med andra. Vidare beskrivs hur man också kunde se att barnen, genom att kunna förflytta leken tillsammans med andra, visade på god social kompetens. Genom att barnen kunde flytta sina lekar och gestalta samma lek flera timmar eller dagar senare visade på att arbetet de haft inom ämnet givit resultat.

"Vi ser att de går framåt lite mera och att de leker mer med varandra och tar kontakt. Liksom ska vi leka? Att de leker fler och inte bara några... "(R4).

> "När de blir mer självgående och tar med varandra utan att bjuda in en vuxen om man ser att leken kommer i gång och flyter. Då känns det som att man kommit på rätt spår. Även när de kan flytta leken, att de inte behöver vara på samma ställe. Om de har en lek som de hade inne igår och applicerar den utomhus idag liksom. Att man kan anpassa den till platsen man är på" (R6).

I resultatet beskriver pedagogerna sitt arbete med social kompetens och hur det utmynnat i att barnen blivit duktiga på att bjuda in till lek men utöver detta också ''regissera'' lek. Detta genom att barnet eller barnen skapar roller tillsammans så att alla som vill kan vara med. Pedagogerna menar att genom arbete med social kompetens samt genom stärkande av kommunikation blir barnen socialt kompetenta. Genom detta har barnen det lättare för att bjuda in andra samt sätta andra barn i roller inom leken.

> ''Det syns väl genom att de kan sätta andra barn i lek, liksom: kom och var med här, vi gör det här vill du vara med? Och i vissa fall kan det till och med vara så att de säger vi

> gör det här och vi behöver en som kan göra det här att de tillochmed kan se vad man vill att någon ska komma in och göra leken'' (R6).
> ''Ja, de är duktiga på att regissera och få till liksom. Så det blir bra för dem som är med i den här leken. Dom som är riktigt skickliga på det här ser till att alla är med i leken'' (R3).

Utifrån vårt resultat kan vi avläsa att pedagogerna upplever att arbetet gör skillnad. Detta då pedagogerna beskriver att barnen utvecklat sin kommunikativa förmåga. Genom detta arbete har det visat sig att barnen blivit duktiga på att bjuda in och sätta andra barn i lek.

Kontaktsökande barn

Pedagogerna var, enligt vår analys, eniga om att social kompetens kan synas i leken genom att barnen kan ta kontakt och bjuda in andra, både barn och vuxna. Det vi också kunde se i vårt resultat var att alla respondenter nämner lekkoder. Barnen använder olika lekkoder på olika sätt beroende på ålder och förutsättningar. Barnen utgår, enligt pedagogerna, utifrån sina förutsättningar och på så vis speglar bilden av ett socialt kompetent barn.

> ''De som är duktiga på det här de får ju alla och vara med och få en roll i leken och orka hålla leken i gång och byter inte aktivitet heller, utan de är i sin lek och får med sig kompisar och får dem att stanna kvar i leken'' (R3).

Analysen visar att pedagogernas uppfattning är att barnen visar på social kompetens när de är kontaktsökande, men också genom kroppsspråk och lekkoder. Just det med lekkoder är något som är ständigt återkommande och som pedagogerna belyser som viktigt i arbetet med social kompetens. Analysen visar hur respondenterna är eniga om att barnen genom förskolans arbete med social kompetens utmynnats i kommunikation barnen emellan som lett till att barnen blivit mer kontaktsökande.

''De är där de andra barnen är, de härmar och tar efter vad de äldre barnen gör och att de tar kontakt med varandra och leker med varandra'' (R4).

Genom pedagogernas arbete beskriver de hur barnen kommunicerar bättre med varandra genom språk och känslor. Pedagogerna kan se att kommunikationen barnen emellan har blivit starkare. Genom god kommunikation kan barnen bättre förstå lekkoder, vilket i sin tur utmynnar i att man ser att arbetet som gjorts givit resultat.

> ''Att man behöver ha ett filter att det är tryggt hos oss på förskolan men att det kanske inte alltid är så tryggt i samhället. Man behöver lära sig att inte ta 100 procent kontakt 100 procent av tiden. Så att den sociala kompetensen kan vara att dämpa för oss ibland'' (R6).

Enligt vår analys så sågs inte kontaktsökande barn alltid som något positivt. En respondent som arbetar med många olika kulturer och språk beskriver arbetet med social kompetens annorlunda än de andra respondenterna. Hen menade att barngruppen de hade just nu kunde upplevas som gränslösa. Arbetslaget kände att de ibland behövde begränsa barnens kontaktsökande hos andra människor, framför allt sådana som inte tillhörde förskolan.

Förbättrat samspel och kommunikation

Majoriteten av de intervjuade pedagogerna menar att samspelet har förbättrats genom arbetet med social kompetens hos barngruppen. De menar att det syns tydligt att arbetet givit resultat och att barnen har ett bättre samspel tillsammans i gruppen på förskolan. Det fanns också de respondenter som beskrev situationer där ett specifikt arbete givit resultat i barngruppen. Som där en respondent beskriver hur de arbetat med ett temaarbete utifrån boken ''alla får åka med''. Utifrån detta arbete beskriver respondenten hur det tydligt syns på barnen att samspelet de emellan blivit bättre och hur detta givit en bra indikation på att arbetet med sociala kompetenser faktiskt fungerat och burit frukt.

> ''I den fria leken på slutet av temaarbetet får de leka med leksaker också. Vi ser att de leker exakt efter boken ordning där de leker att tomten ska få vara med och nallen blir ledsen. Vi ser resultat av arbetet, det är mycket mindre puttning mellan kompisarna, det är min leksak och du får inte vara med grejen. Samspelet har blivit mycket bättre!'' (R2).

Utifrån vår analys kan vi anta att pedagogerna ser att barnen på förskolan, och det arbete de haft, visat på utvecklat samspel barnen emellan. De beskriver att det är en viktig del i den sociala kompetensen hos barnen. En av pedagogerna beskriver även vikten av utvecklandet av samspelet och att detta kan ha en betydelse på såväl gruppnivå som på individnivå. Ett av arbetena med samspel har beskrivits just på individnivå och hur det visat sig att samspelet är en viktig roll.

> ''Ja men man får ju titta på de här som vi ser har haft svårt att leka, haft svårt att stanna kvar i en lek, haft svårt med kompisar sen ser man att det går framåt och att barnet stannar kvar i leken längre och längre och det går bättre och bättre att leka och då ser man ju resultatet av det arbetet ''(R3).

I studiens analys kan vi se att flera av respondenterna tar upp just det kring hur barnen är mot sina kamrater. Att kunna kommunicera med varandra är en viktig del i arbetet för att barnen ska bli socialt kompetenta. Utifrån vår analys kan vi se att en av förskolorna arbetar för att få en bred repertoar av känslor som de kan använda för att uttrycka sig, samt hur man behandlar varandra i dessa avseenden.

''Just att sätta ord på känslor och få berätta och att det är ingen som skrattar åt en utan att det jag tycker och det jag känner det är mina känslor och det respekteras'' (R1).

Utifrån detta visar vår analys att arbetet med känslor är en viktig del i arbetet med social kompetens. Det ses som viktigt att barnen kan och får förutsättningar för att kunna sätta ord på sina känslor. Detta leder till större trygghet i barngruppen då alla barnens känslor respekteras av de andra i barngruppen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar resultatet av vår analys att närvarande och stöttande pedagoger är ett önskat förhållningssätt. Det visar också att det finns begränsningar i arbetet för att uppnå detta som exempelvis utmanade barn och pedagogernas egna förhållningssätt gällande barns lek. Resultatet visar även att det finns olika arbetssätt för att stärka barns sociala kompetens. Detta arbetas med på gruppnivå och mot enskilda barn i olika planerade- och oplanerade aktiviteter, vilket pedagogerna upplever som viktigt för att stärka barnens kommunikation mellan varandra. Pedagogerna beskrev även hur de kunde se

resultat av deras arbete med den sociala kompetensen gällande hur barn bjuder in och sätter andra barn i roller inom leken. Vidare beskriver pedagogerna hur socialt starka barn är kontaktsökande och kan ta kontakt och bjuda in andra, både barn och vuxna i leken. Genom detta kan pedagogerna se att barnen blivit bättre på att kommunicera genom kroppsspråk och känslor men också att de blivit starkare på att läsa av lekkoder. Ett annat tydligt resultat av arbetet är att barnen får ett förbättrat samspel med varandra. Pedagogerna beskriver också hur ett frekvent arbete gör skillnad med barns samspel vilket visar att det kan vara främjande att planera ett långvarigt arbetssätt för att utveckla den sociala kompetensen hos barn i lek.

Diskussion

Syftet med vår studie var att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan. Genom att utgå från vårt syfte och de resultat som vi fått fram under arbetet så kommer vi bygga upp denna diskussion utifrån fyra rubriker. Genom att utgå från dessa rubriker kommer vi diskutera de resultat vi fått fram tillsammans med tidigare forskning. Vi kommer avslutningsvis belysa hur vår studie kan bidra till vidare forskning inom ämnet samt hur vår studie kan bidra till professionen.

Arbetet med planerade och oplanerade aktiviteter

Vårt resultat visar att pedagogerna i förskolans verksamhet använder sig av både planerade- och oplanerade aktiviteter för att utveckla och stärka den sociala kompetensen hos barnen. Det kan vara på gruppnivå och individnivå. Resultatet visar också att planerade och återkommande aktiviteter förbättrar barnens samspel mellan varandra, enligt respondenterna. Detta går i linje med det sociokulturella perspektivet där man anser att en individ eller grupp genom sociala interaktioner tar sig an nya erfarenheter. Detta för att i ett senare skede ta med sig den nya erfarenheten i en framtida situation eller handling (Säljö, 2000). Resultatet visar även att respondenterna beskriver om hur de arbetar med olika aktiviteter exempelvis drama, som stöttar barnen i arbetet kring deras känslor och den sociala utvecklingen. Flera av respondenterna beskriver tydligt att det har visat goda resultat att de arbetat frekvent med barnens sociala samvaro i leken. De menar alltså att långvarigt arbete gynnat barnen i deras sociala utveckling och att detta är något positivt. Eliassen et al. (2024) skriver i deras studie att arbetet med planerade aktiviteter inte gör så stor skillnad för barnens sociala kompetens när det kommer till barnens framtida skolresultat. Å andra sidan nämner Eliassen et al. (2024) också att om ett barn innehar god social kompetens under förskoleåldern så gör det skillnad senare under skoltiden. Detta är något som Chernicoff och Labra (2024) också framhåller, de beskriver att om barnet innehar goda socioemotionella färdigheter under tidig barndom så kan man se att det gör skillnad för barnens framtida akademiska studier och livet i övrigt. Vår studie behandlar inte barnens framtida skolresultat likt Eliassen et al. (2024) och Chernicoff och Labra (2024). Däremot tyder vårt resultat på att pedagogerna upplever att deras planerade aktiviteter möjliggör och stärker barnens sociala kompetens under den tid de befinner sig på förskolan. Det går emot det Eliassen et al. (2024) kommit fram till i deras studie. Däremot är våra resultat samstämmiga med det Eliassen et al. (2024) och Chernicoff och Labra (2024) framhåller kring vikten av att barnen innehar god social kompetens under sin tidiga barndom. Med hänsyn till detta kan man anta att det i förskolan inte handlar om att enbart se de planerade situationerna som viktiga delar i barnens sociala utveckling. Den oplanerade aktiviteten kan vara lika, om inte mer värdefull i arbetet för att få socialt kompetenta barn.

Arbetet med kommunikation och språk

I arbetet med uppsatsen ser vi hur flera av de respondenter vi haft anser att språk och kommunikation är en viktig del av att skapa sociala färdigheter hos barnen. Demirci Ünal och Tantekin Erden (2022) beskriver hur de utvecklar barnens språk genom att arbeta med aktiviteter som bidrar till att barnens kommunikativa förmåga utvecklas. De skriver också hur detta påvisar att förskollärare är en viktig roll för skapandet av sociala färdigheter. Barnen har genom förskolans arbete blivit bättre på att kommunicera med varandra och på så vis utvecklat sina sociala färdigheter. Alla respondenterna tar upp vikten av att barnen kan kommunicera och hur de som närvarande pedagoger arbetar för att barnen

ska få förutsättningar att kunna uttrycka sig i sin kommunikation med andra. Däremot var det endast en av respondenterna som beskrev hur de i sitt arbete får jobba med att dämpa barnens sociala kontaktsökande. Denne respondent såg att det blev till ett problem eftersom barnen visade på gränslöshet gällande sitt kontaktsökande med andra. Detta trodde hen berodde på att arbetet är på en förskola med stor andel barn med olika modersmål. Vilket resulterade i att de jobbade mycket med språk och andra sätt att kommunicera som stöd i sitt arbete för socialt kompetenta barn. Tang et al. (2021) visar i deras studie att det finns en koppling mellan barns verbala förmåga, arbetsminne och sociala färdigheter. Barn som har god verbal förmåga samt gott arbetsminne ses som socialt kompetenta. Vårt resultat visar att respondenterna nämner det här på olika sätt i sitt arbete med social kompetens i leken. De barn som innehar dessa förmågor, som Tang et al (2021) beskriver, anses inte behöva samma stöttning med den sociala kompetensen som barn som inte innehar dessa. Detta arbete går även att se ur ett sociokulturellt perspektiv där det finns beskrivet att språket är som en grundpelare till perspektivet. Det beskrivs hur det är genom språket som människan kan sätta begrepp på händelser som sker samt att barnen genom detta kan ta del av olika kunskaper och erfarenheter (Säljö, 2000). Kopplingen kring det sociokulturella perspektivet och språk menar Vygotskij (2001) är att språket handlar om att människan ska kunna kommunicera med varandra, vilket är en social handling som för barnet är viktigt. Säljö (2000) belyser dock vikten av att inte bara se språk som en verbal handling, begrepp och uttryck. Inom språk finns mycket som grundas i åsikter, synsätt och värderingar av olika slag. Med hänsyn till det Säljö (2000) här beskriver kan man se hur de pedagoger som arbetar med barnen på den förskolan som hade många barn med olika kulturer och språk har ett förutfattat synsätt gällande barn från andra kulturer. Man kan här anta att pedagogerna arbetar efter förutfattade normer och värderingar när de arbetar för att dämpa barnens sociala framhållning. Samtidigt är det ju också bra att barnen får lära sig att det finns gränser i sitt sociala kontaktsökande. Å andra sidan går detta att tolka som att man inte ser själva kontaktsökandet som ett problem i sig. Problemet kan vara hur barnens kontaktsökande tas emot av eventuella barn och vuxna som barnet inte känner sedan innan. Enligt analysen så går det att utläsa att respondenten inte ser att omgivningen alltid är en trygg plats för barnen.

Resultatet av vår studie visar att arbetet med känslor är ett viktigt arbete för respondenterna när det kommer till barnens kommunikativa kunskaper. Detta ser respondenterna som utvecklande för deras sociala kompetenser. Endast en förskola nämner arbetet med känslor som ett långvarigt arbete. De upplever att arbetet med den sociala kompetensen givit goda resultat när barnen själva kan kommunicera med varandra genom språk och känslor. Inom det sociokulturella perspektivet så ser man inte språket endast som ett språk, utan språket visar även de värderingar, känslor och attityder som man har. Med bakgrund i detta så blir det tydligt att det är viktigt att arbeta med språk och kommunikation på flera sätt inom förskolan. Ferreira et al (2021) beskriver i sin studie att det är viktigt att barnen får arbeta med känslor i förskolan, att de får lära sig att hantera sina känslor och även att prata om dem. Att arbeta med känslor kan främja den sociala kompetensen vilket studien av Tang et al. (2021) visar. Där belyser författarna hur barn med god förståelse för känslor har bättre social kompetens än barn som har sämre kunskap och förståelse för sina känslor. Då forskning tyder på att arbetet med känslor är en viktig del av barns sociala utveckling så kan vi utifrån vårt resultat anta att detta kan bli problematiskt. Vår analys antyder att förskolorna inte arbetar med känslor i så stor utsträckning. Detta anser vi kan bli problematiskt med tanke på det Tang et al. (2021) och Ferreira et al (2022) belyser kring utvecklingen av social kompetens.

Arbetet kring att lära tillsammans med andra

Något som framgick tydligt från våra respondenter var att för att bli socialt kompetenta behöver barnen lära med- och tillsammans med andra. Med utgångspunkt kring det sociokulturella perspektivet beskriver Säljö (2020) hur grunden till kunskap sker genom interaktion med andra människor. Vidare beskriver författaren hur man genom denna kunskap man då fått genom interaktion med andra kan appliceras på senare interaktioner. Det var som sagt tydligt att alla våra respondenter anser att barnen lär genom att interagera med andra. Detta arbete gör de olika förskolorna på olika sätt och utsträckning. Under omsorg, utveckling och lärande i läroplanen för förskolan Lpfö18 (Skolverket, 2018) så står det att det i barngruppen är viktigt att samspelet mellan barnen fungerar för att främja deras utveckling och lärande i förskolan, samt att undervisningen ska grunda sig i att barnen får lära tillsammans med varandra och med de vuxna. Detta beskriver alltså läroplanen kring samspel och utveckling av barngruppen. Utifrån de resultat vi samlat in finns det inte en helt klar bild för hur man jobbar med social kompetens på förskolorna. För några var det ett självklart arbete där det fanns ett syfte med ett visst arbete som riktade sig mot att utveckla barns kompetens medan några i stället såg arbetet som självklart men att det inte fanns några beskrivningar kring hur arbetet utfördes eller kring specifika arbetssätt. Ferreira et al. (2021) beskriver hur det är vetenskapligt bevisat att små barn utforskar världen genom relationer med andra, samt att de relationer som barnet har påverkar den utveckling som barnet genomgår. De hanterar även ämnet kring hur barn som interagerar med sin omgivning, både andra barn och vuxna genom detta bildar sin självständighet och sitt språk. Vidare beskriver författarna hur barnen genom relationer med andra lär sig lösa konflikter, bygga relationer samt hantera sina känslor vilket är en viktig del av barnens sociala kompetens. Både Nergaard (2022) och Badau och Trifan (2022) nämner vikten av att skapa goda förutsättningar för barnen att utvecklas socialt och att detta sker i samband med andra barn och vuxna. Trots att vårt resultat visar att respondenterna har olika förhållningssätt och arbetssätt kan vi ändå dra slutsatsen att de likt forskningen anser att det är viktigt att förskolan ger förutsättningar för interaktioner tillsammans med andra som utmynnar i utvecklandet av social kompetens.

Ett stöttande och närvarande arbetssätt

Ett tydligt resultat som återkommer i alla delar av vår analys visar att ett stöttande och närvarande arbetssätt är något som pedagogerna anser som viktigt. Detta när det kommer till att arbeta för att utveckla barnens sociala kompetens i leken. Detta stärks av det Chernicoff & Labra (2024); Ferreira et al. (2021) och Blewitt et al. (2020) beskriver gällande SEL, som handlar om socioemotionellt lärande där pedagogen har en betydande roll för barns sociala utveckling. Samtliga respondenter i vår studie nämner på olika sätt hur man arbetar för att kunna vara en närvarande och stöttande pedagog för barnen i deras lek. Det kunde innebära att vara närvarande för att direkt kunna stötta barnen i deras sociala handlingar gentemot varandra. Det kunde även innebära att vara närvarande på avstånd för att på så vis kunna höra och se om barnen behöver stöttning socialt i deras lek. Ur det sociokulturella perspektivet kan man se detta som den proximala utvecklingszonen där barnen befinner sig i ett mellanrum kunskapsmässigt och behöver stöttning för att komma vidare i sin utveckling, vilket pedagogerna stödjer dem i (Säljö, 2000). Men även kommunikativa stöttor som Säljö (2000) beskriver där den vuxne genom att visa barnet en början på ett problem stöttar barnet bit för bit tills problemet är löst. Detta går att koppla till det våra respondenter nämner gällande att vara en medlekare i leken där de hjälper barnen när de stött på ett socialt problem och stöttar dem tills problemet är löst. Man kan således tänka att pedagogerna arbetar för att barnens sociala kompetens i leken behöver stöttning för

att kunna utvecklas på bästa sätt, vilket då pedagogerna genom ett närvarande och stöttande förhållningssätt arbetar för att möjliggöra. Neergard (2022) framhåller att närvarande och stöttande pedagoger är viktigt även ur barnens perspektiv. Samt att det är viktigt att pedagoger i förskolan är engagerade i leken för att kunna stödja barnen både socialt och emotionellt, framför allt när man upptäcker att det uppstår avvisanden. I vårt resultat kan vi se att förskolorna har ett närvarande och stöttande arbete på olika sätt- och interaktionsnivåer. Samtidigt beskriver Eidsvåg och Rosell (2021) att barn har olika möjligheter att positionera sig i grupperingar och sociala sammanhang. Det menar författarna beror på att barn i förskolan besitter olika makt, vilket bidrar till att en del barn inte får möjlighet att vara med utan blir bortvalda i stället. Med hänsyn till detta kan man anta att beroende på vilka maktrelationer barn besitter gentemot varandra, behöver de olika mycket stöd av pedagoger i leken. Det Neergard (2022) framhåller gällande närvarande och engagerade pedagoger i leken kan antas bidra till trygghet ur barnens perspektiv. Med bakgrund till detta behöver förskolorna anpassa sig på grupp- och individnivå för att se till att man utifrån bästa möjliga mån stöttar alla barn i utvecklingen av deras sociala kompetens. Detta stärks av det Eidsvåg och Rosell (2021) skriver om där de menar att pedagogerna behöver vara närvarande i barnens lek för att stötta alla barn utifrån deras egna förutsättningar. Om pedagogen övervakar på håll kan det möjligtvis tänkas upplevas av barnen som mindre stöttande i den pågående leken. Eidsvåg och Rosell (2021) menar att det är viktigt med medvetna pedagoger samt kunskap om hur grupperingar formar barngruppen. Man belyser att det går att skapa en trygg barngrupp där barnen har en medvetenhet kring vad som krävs av dem socialt i leken. Författarna menar också att pedagoger kan nyttja sin strukturella makt för att skapa förutsättningar för de barn som hamnar utanför att bli delaktiga. De kan även använda denna makt för att möjliggöra för de barn som ses som socialt starka att kunna känna med de barn som hamnar utanför. Vårt resultat visar att pedagoger ser själva leken som ett lärtillfälle där barnen kan ta till sig och utvecklas i sina sociala kompetenser genom stöd av pedagoger samtidigt som barn som utmanar ses som en begränsning. Det är tydligt att det närvarande och stöttande förhållningssättet är viktigt för att kunna upptäcka och stödja brister i barnens sociala sammanhang.

Slutsats

Syftet med den här studien var att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan. Vi har diskuterat resultatet tillsammans med det sociokulturella perspektivet som fokus samt vad tidigare forskning visat kring ämnet social kompetens i förskolan. Det vi kan se, utifrån vårt resultat, är att det inte finns ett tydligt arbetssätt kring arbetet med social kompetens. Samtliga respondenter är dock eniga om att social kompetens är en viktig del av barns utveckling på förskolan. En slutsats vi har dragit är att social kompetens är ett brett begrepp som rymmer många olika tankar och arbetssätt beroende på respondentens förhållningssätt. Detta får oss att fundera på om det är därför det skiljer sig så markant om man väljer att endast spontant gå in i leken och stötta eller om man aktivt planerar aktiviteter för utvecklandet av social kompetens i barngruppen. En slutsats vi dock kan dra är att det är viktigt för samtliga respondenter att vara närvarande och stöttande pedagoger i barnens lek i förskolan. Att arbeta för att utveckla barnens kommunikation har visat sig ha en central roll i arbetet på förskolorna. Förskolorna arbetade även här olika med vad inom kommunikation man ansåg behövas och då handlade det om lekkoder, kroppsspråk och verbalt språk. En slutsats vi drog utifrån vårt resultat var att pedagogerna hade olika förhållningssätt till vilken typ av kommunikation man behövde utveckla. Att lära med och tillsammans med andra samt att inneha ett stöttande och närvarande arbetssätt är också en slutsats vi har dragit som ligger till grund för ett bra arbete med social kompetens i barns lek.

Pedagogiska betydelser

Det vi kan se utifrån vår studie är att social kompetens ses som en viktig del i barnens utveckling på förskolan, detta har också tidigare forskning visat. Det finns dock inget uttalat arbetssätt för att utföra detta viktiga arbete. Det som ändå kan ses som ett gemensamt förhållningssätt är att vara närvarande och stöttande. Barn som får möjligheten till att utveckla en god social kompetens under förskoletiden får också en större chans att lyckas senare i livet. För förskolans del kan vi se vikten av att diskutera hur detta arbeta ska gå till så att alla barn får samma möjligheter till att utveckla sin sociala kompetens. Detta då det är så pass viktigt för barnens framtida liv.

Framtida studier

Om framtida studier görs inom samma område kan det vara främjande för studiens resultat samt trovärdighet att använda sig av fler respondenter än de sex respondenter vi använde oss av. Att komplettera intervjuerna med observationer skulle kunna bidra med att få ny och bredare kunskap om hur arbetet med social kompetens ser ut i det vardagliga arbetet. Det skulle också vara intressant att se om observationerna stämmer med pedagogernas uppfattningar om arbetet med social kompetens i leken. För att få mer utförliga data har vi även förslag på att rikta studien på specifika åldersgrupper för att få fram tydligare arbetssätt kring ämnet. Detta skulle ge oss större insyn i verksamheten vilket i sin tur skulle leda till ett ännu mer tillförlitligt urval av data.

Referensförteckning

Alvinius, A., Borglund, A. & Larsson, G. (2023). *Tematisk analys: din handbok till fascinerande vetenskap.* (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Badau, A., & Trifan, I.M. (2022). Innovative Educational Program for the Training and Development of Social and Emotional Skills. *(DeCo–S.E.). Int. J. Environ. Res. Public Health 2022, 19(22)*, 1-16. 14931; https://doi.org/10.3390/ijerph192214931

Blewitt, C., O'Connor, A., Morris, H,. Nolan, A,. Mousa, A,. Green, R,. Ifanti, A,. Jackson, K,. & Skouteris, H. (2021). It's Embedded in What We Do for Every Child: A Qualitative Exploration of Early Childhood Educators' Perspectives on Supporting Children's Social and Emotional Learning. *Int. J. Environ. Res. Public Health, (18).* 1530. **https://doi.org/10.3390/ijerph18041530**

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder.* (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.

Chernicoff, L., & Labra, D. (2024). The Educators We Can Be: Supporting Social-Emotional Competence in Mexican Preschools.*C hildhood Education,(100:1)*, 28-36, DOI: 10.1080/00094056.2024.23078530

Demirci Ünal, Z., & Tantekin Erden, F. (2022). Programme-based experiences of preschool teachers regardingsupport of children's social skills. *EARLY CHILD DEVELOPMENT AND CARE2023, VOL. 193 (NO. 6),* 791–809. https://doi.org/10.1080/03004430.2022.2161534

Eidsvåg, G., & Rosell, Y. (2021) The Power of Belonging: Interactions and Valuesin Children's Group Play in Early Childhood Programs. *International Journal of Early Childhood (2021)* 53:83–99 ttps://doi.org/10.1007/s13158-021-00284-w

Eliassen, E., Eek Brandlistuen, R., & Vaage Wang, M. (2024). The effect of ECEC process quality on school performance and the mediating role of early social skills, *European Early Childhood Education Research Journal*, *(32:2)*, 325-338, DOI: 10.1080/1350293X.2023.2254531

Ferreira, M., Reis-Jorge,. & Batalha, S. (2021). Social and Emotional Learning in Preschool Education - A Qualitative Study with Preschool Teachers, *International Journal of Emotional Education,* pp 51 – 66. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1299260.pdf

Knutsdotter Olofsson, B. (2009). Vad lär barn när de leker. I Å. Harvard (Red.) *Leka för att lära - Utveckling, kognition och kultur* (uppl 1:1, s. 75–91) Studentlitteratur.

Knutsdotter Olofsson, B. (2017). *Den fria lekens pedagogik: teori och praktik om fantasileken.* (Första upplagan). Stockholm: Liber.

Loizou, E., & Loizou, E. K. (2022). Creative play and the role of the teacher through the cultural-historical activity theory framework. *International Journal of Early Years Education, 30(3)*, 527–541. https://doi-org.proxybib.miun.se/10.1080/09669760.2022.2065248

Nergaard, K. (2022). 'I want to join the play'. *Young children's wants and needs of empathy when experiencing peer rejections in ECEC, Early Years,* 42:4-5, 406-419, DOI: 10.1080/09575146.2020.1744531

https://files-eric-ed-gov.proxybib.miun.se/fulltext/EJ1299260.pdf

Ogden, T. (2003). *Social kompetens och problembeteende i skolan: kompetensutvecklande och problemlösande arbete.* (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Tang, Y., Harris, P. L., Zou, H., Wang, J., & Zhang, Z. (2021). The relationship between emotion understanding and social skills in preschoolers: The mediating role of verbal ability and the moderating role of working memory. *European Journal of Developmental Psychology, 18(4).* 593–609. https://doi-org.proxybib.miun.se/10.1080/17405629.2020.1854217

Tersi, M., & Matsouka, O. (2020). Improving Social Skills through Structured Playfulness Program in Preschool Children. *International Journal of Instruction. (Vol.13),* No.3 p-ISSN: 1694-609X, pp. 259-274. https://files-eric-ed-gov.proxybib.miun.se/fulltext/EJ1259679.pdf

Türkoğlu, B. (2019). Opinions of pre-school teachers and pre-service teachers on values education in the pre-school period: The case of Konya province. *Pegem Egitim Ve Ogretim Dergisi = Pegem Journal of Education and Instruction, 9(2),* 381-412. https://doi.org/10.14527/pegegog.2019.012

Vygotskij, L.S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.

Vygotskij, L.S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Bilagor

Missiv

Självständigt arbete om hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan.
Vi heter Linn Öqvist och Josephine Klyvert och vi läser sista terminen av förskollärarprogrammet vid Mittuniversitetet. Det innebär att vi under denna vår skriver vårt examensarbete i form av en uppsats.

I vår studie vill vi undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan. Vi vill synliggöra vilken betydelse detta arbete kan ha för barns möjligheter till lek.

För att få kunskap om detta vill vi komma i kontakt med utbildade, verksamma pedagoger & förskollärare där vi vill hålla ca 6–8 semistrukturerade intervjuer. Vi önskar intervjua dig som har kunskap, utbildning och erfarenheter av arbete kring barns lek. Deltagandet är helt frivilligt och sker under vecka 12–14. Du kan när som helst att avbryta ditt medverkande i studien. Intervjun beräknas ta cirka 30–40 minuter och den kommer att spelas in om deltagarna godkänner det. Inga personliga uppgifter som namn, kommun eller förskola etc. kommer att nämnas i studien. Materialet kommer endast att användas för denna studie. Intervjun kan ske under fysiska träffar eller via länk som vi skickar ut om du önskar att delta i vår studie.

Vi värnar om att alla deltagare ges möjlighet till förberedelser inför intervjutillfället. Därför önskar vi att du hör av dig vid frågor eller funderingar.

Med vänliga hälsningar,

Linn Öqvist
Trönödal, den 27/2–24
Tel: 0704792917
Email: lioq2000@student.miun.se

Josephine Klyvert

Hammarstrand, den 27/2–24
Tel: 0705235830
Email: jokl2100@student.miun.se

Ida Johansson - handledare
Email: Ida.Johansson@miun.se

Samtycke till att delta i studien

Jag har läst och förstått den information om studien som anges i dokumentet "[Självständigt arbete om inkludering- & exkluderingsprocesser i förskolan]"
Jag har fått möjlighet att ställa frågor och jag har fått dem besvarade. Jag får behålla den skriftliga informationen.
☐ Jag samtycker till att delta i studien som beskrivs i dokumentet "[Självständigt arbete om inkludering- & exkluderingsprocesser i förskolan]"

Ort och datum	Underskrift
	Namnförtydligande

Intervjuguide

Syfte

Syftet med studien är att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan.

Process

För att ta reda på hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan kommer vi använda oss av semistrukturerade intervjuer. Vi kommer informera respondenterna vad intervjun kommer att handla om och vilket ämne det berör. Vi kommer däremot inte delge respondenterna intervjufrågorna i förväg, detta för att säkerställa att svaren inte är förhandskonstruerade och blir så ärliga som möjligt.

Intervjufrågor guide

Syftet med studien är att undersöka och analysera hur pedagoger beskriver sitt arbete med social kompetens kring barns lek i förskolan och hur detta kan påverka deras möjligheter till lek.
Denna intervju kommer att ta mellan 30–40 minuter och ni har när som helst möjlighet att bryta om och när ni vill, detta är alltså en helt frivillig intervju. Svaren som framkommer kommer endast användas till denna studie och ditt, namn, förskola eller avdelning kommer inte att framgå i studiens material. Intervjun kommer att spelas in om detta är godkänt av dig (respondenten).

- Vilken utbildning har du och när gick du den utbildningen?
- Hur länge har du varit verksam inom förskolan?
- Hur länge har du arbetat på din nuvarande arbetsplats?
- Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Vad upplever du utmärker att ett barn är socialt kompetent?	**Hur kan det synas i leken? Kan du ge exempel?**	
Hur skulle du beskriva ert arbete med att utveckla den sociala kompetensen hos barn i leken?	**Använder ni er av någon särskild metod i ert arbete med social kompetens?**	
Kan det finnas några begränsningar i arbetet med att utveckla den sociala kompetensen hos barn i leken?	**Kan du berätta om ett arbete där det gick lätt att utveckla barns sociala kompetens?**	
Hur kan ni se att ert arbete med dessa frågor ger resultat i barngruppen och i deras lek?	**På vilket sätt? Kan du ge ett exempel?**	

- Är det något du skulle vilja lägga till kring detta ämne som inte tagits upp i intervjun?
- **Tack för din medverkan!**